Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 37 (287) ◆ Субота, 29 лютого 1992 року ◆ Ціна 30 коп.

Зустріч Голови Верховної Ради України І. Плюща з віце-президентом Соцінтерну Х.-Й. Фогелем 27 лютого 1992 р.
Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ сприятиме Росії в демонтажі її ядерних арсеналів, повідомив англійський міністр оборони Кінг. За його словами, російській стороні буде передано 200 контейнерів для безпечного транспортування ядерної зброї, а також 20 спеціальних бронемашин.

СІМ чоловік пропало внаслідок катастрофи вертольота Північного флоту над Баренцевим морем. Як повідомляє прес-служба ВМФ, поки що врятовані троє. Пошук решти продовжується.

МІЖ Узбекистаном та Ізраїлем встановлено дипломатичні відносини. Узбекистан першим із середньоазіатських республік матиме посольство в Тель-Авіві.

У ОДЕСІ — ПРЕДСТАВНИЦТВО МЗС УКРАЇНИ

Мільйонне портове місто на Чорному морі матиме Представництво МЗС України. Так вирішила комісія міністерства, беручи до уваги наявність в Одесі кількох генеральних консульств зарубіжних країн, бажання одеситів створювати вільну економічну зону, велику кількість ділових людей та туристів з-за кордону. Визначено штат — 5 осіб. Установу очолить Представник МЗС України в Одесі Василь Шевченко. До сфери інтересів Представництва входитимуть насамперед консульські функції, а також інформаційна робота. Матеріальна база — приміщення колишнього Представництва МЗС СРСР, що діяло тут з 1952 року у складі восьми працівників.

ЗА КУРСОМ «ЖОВТНЕВОЇ»

Група депутатів обласної і Дніпропетровської міської Рад побажала зустрітися з представниками страйкуючих криворізьких гірників, лідерами тутешніх осередків різних партій і рухів. В ході дискусії все-таки прийшли до спільної думки, що становище в області критичне і нетерпиме, бо «з вини корумпованих прошарків та вчорашніх людей в органах місцевої влади одні збагачуються, а інші біднішають». Учасники зустрічі рішуче підтримали вимоги страйкарів про скликання позачергової сесії обласної Ради та відставку облвиконкому, «курс» шахти «Жовтневої», яка ініціювала страйк, визнано вимушеним і правильним.

На засіданні голів постійних депутатських комісій обласної Ради, яке відбулося вчора, голова Дніпропетровського облвиконкому Микола Задоя повідомив, що в зв'язку з ситуацією, яка склалася в області, та станом власного здоров'я він іде у відставку і закликав гірників залізорудного басейну припинити страйк. Незабаром — позачергова сесія народних депутатів області.

ЩЕ ОДНА АРМІЯ?

Повернутися на Батьківщину для створення власної національної армії закликало Міністерство оборони Вірменії всіх військовослужбовців-вірмен, які проходять службу в інших республіках СНД. Цей заклик передано єреванським радіо, тільки-но була порушена домовленість про припинення вогню в Нагірному Карабасі.

НЕВТІШНИЙ ПРОГНОЗ

Можливість політичної кризи в Росії й посилення соціальної напруженості прогнозує мер Москви Попов. До квітня, вважає він, народ виявить, що всі його грошові заощадження і продовольчі припаси закінчаться. Тому, щоб запобігти голодові в столиці, на думку Попова, треба негайно приватизувати більшість московських магазинів.

ЗАЛИШАЄТЬСЯ НАПРУЖЕНИМ

становище в Південній Осетії. Як повідомили інформаційні агентства, активізувалися збройні групи в осетинських селах Цхінвальського та Знаурського районів. З навколишніх грузинських сіл вівся прицільний вогонь по Цхінвалу.

Тим часом на сесії північноосетинської Верховної Ради прийнято постанову, яка доручає спеціальній парламентській комісії розпочати переговори з тимчасовим урядом Республіки Грузія щодо повернення 100 тисяч біженців.

З ПРИВАТНИМ ВІЗИТОМ

відвідає Бонн колишній радянський Президент Михайло Горбачов. Тут він зустрінеться з канцлером Колем та Президентом Вайцзеккером. Також відбудеться його розмова віч-на-віч з міністром закордонних справ Геншером. Як повідомила газета «Вельт», у квітні цього року в ФРН вийде черговий бестселер Горбачова під назвою «Розпад Радянського Союзу. Моя точка зору».

ПРАГНУТЬ ДО СПІВПРАЦІ

До Пекіна прибула офіційна делегація Казахстану, яку очолює Прем'єр-міністр республіки Терещенко. «Ця поїздка, — заявив він журналістам, — ще один крок до налагодження добрих відносин з південним сусідом». За словами Терещенка, Казахстан зацікавлений у розвитку всебічного економічного співробітництва з Китаєм.

У наступному випуску

МІЛЬЙОНИ ГЕТЬМАНА ДОРОШЕНКА

НІМЕЦЬКИЙ ДЕНЬ

Цей вислів із задоволенням використав Президент України Л. Кравчук, назвавши так серію своїх офіційних зустрічей, що відбулися 27 лютого.

Того дня він прийняв делегацію, очолювану державним статс-секретарем при МВС ФРН Х. Ваффеншмідтом, членів німецького товариства «Відродження» і, нарешті, віце-президента Соцінтерну Х.-Й. Фогеля.

Під час зустрічі з паном Фогелем Український Президент підкреслив, що за останні місяці міжнародні зв'язки України значно поширилися в усіх сферах. Чільне місце серед наших зарубіжних партнерів посідає Німеччина. За це свідчить той факт, що вона першою серед країн, які встановили з Україною дипломатичні відносини, призначила посла в нашій державі. А незабаром й у ФРН відкриється дипломатичне представництво України. Ці заходи спрямовані на розширення співробітництва з німецькою стороною, в якому ми дуже зацікавлені, і продовження плідної співпраці, що непогано розпочалася, наголосив Л. Кравчук.

Обговорювалося також питання відродження німецьких поселень в Україні, яких, за словами Президента, раніше нараховувалося 228 із загальною чисельністю мешканців до 400 тисяч, нині ж їх лише близько 38 тисяч осіб. Відтворити значною мірою німецьку культуру в Україні цілком можливо, зазначив він, але для цього необхідна допомога з боку ФРН.

Високий німецький гість, у свою чергу, висловив щире задоволення відвідинами України та офіційними зустрічами, які вже відбулися. Зокрема, підкреслив він, важливими були зустрічі з представниками Соціал-демократичної партії України з питання обміну досвідом роботи з німецькими колегами по однойменній партії, віце-президентом якої він є.

Пан Фогель щиро привітав бажання України відродити поселення німців на своїй території, зазначивши, що для ФРН було б складно прийняти всіх бажаючих повернутися на свою історичну батьківщину. А це майже два мільйони чоловік. Він запевнив українську сторону в забезпеченні посильної допомоги з боку Німеччини в цій важливій справі.

Співрозмовники не обійшли стороною також проблеми статусу й стану ядерних озброєнь СНД і, зокрема, нашої позиції з цих питань. Так, Фогель висловив побоювання з приводу бажання Казахстану й Росії зберегти ядерні арсенали.

Президент України пояснив, що політика України і Білорусі в цих питаннях спільна й однозначна — знищення ядерних арсеналів.

На закінчення бесіди пан Фогель відзначив чарівну красу й велич столиці України, прогнозуючи їй майбутнє всесвітнього центру туризму, центру демократії на карті нової Європи.

Того ж дня Х.-Й. Фогель відбув з Києва.

Артем ПРОХОРЕНКО.

ПРО НАРАДУ КЕРІВНИКІВ ВЕРХОВНИХ РАД (ПАРЛАМЕНТІВ) ДЕРЖАВ — УЧАСНИЦЬ СПІВДРУЖНОСТІ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ

27 лютого у Москві відбулася нарада керівників Верховних Рад (парламентів) держав — учасниць Співдружності Незалежних Держав. У нараді взяли участь: Голова Верховної Ради Азербайджанської Республіки Е. М. Кафарова, Голова Верховної Ради Республіки Вірменія Б. Г. Араркцян, заступник Голови Верховної Ради Республіки Білорусь В. І. Шолодонов, Голова Верховної Ради Республіки Казахстан С. А. Абдільдін, заступник Голови Верховної Ради Республіки Киргизстан М. І. Логвинов, Голова Верховної Ради Російської Федерації Р. І. Хасбулатов, заступник Голови Комітету Верховної Ради Республіки Таджикистан із законності, правопорядку та прав людини К. К. Джабаров, Голова Верховної Ради Туркменістану С. Н. Мурадов, Перший заступник Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинець, Голова Комісії з прав людини та національних питань Парламенту Республіки Молдова О. І. Арсені (як спостерігач).

Учасники наради були єдині у визнанні необхідності вдосконалювання методів і форм різнобічного співробітництва між парламентами держав — учасниць Співдружності Незалежних Держав, яке було б важливим чинником зміцнення міждержавних відносин на основі рівності, взаємної поваги суверенітету і невтручання у внутрішні справи один одного. Було виражено впевненість, що таке співробітництво сприятиме підвищенню ролі парламентів у здійсненні економічних реформ і демократичних перетворень, у зміцненні правових основ та громадянських свобод у кожній державі.

Керівники Верховних Рад прийняли Угоду про міжпарламентське співробітництво у правовій сфері, Угоду про консультативні наради Голів Верховних Рад (парламентів) держав — учасниць Співдружності Незалежних Держав, Протокол про міжпарламентську інформаційно-довідкову службу і Протокол про розробку багатосторонніх актів.

Учасники наради висловились на користь регулярних зустрічей і консультацій на рівні голів парламентів для розгляду питань, що вимагають багатостороннього обговорення і рішення в рамках Співдружності Незалежних Держав.

Зустріч пройшла в дусі взаєморозуміння і конструктивного співробітництва.

Учасники наради домовились провести свою чергову зустріч в Алма-Аті в кінці березня 1992 року.

ВІДКРИВСЯ ТРЕТІЙ З'ЇЗД НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ

Три дні триватиме робота третього Всеукраїнського з'їзду Народного Руху України, який відкрився 28 лютого в Києві. В його роботі беруть участь 900 делегатів, які представляють усі крайові організації Руху.

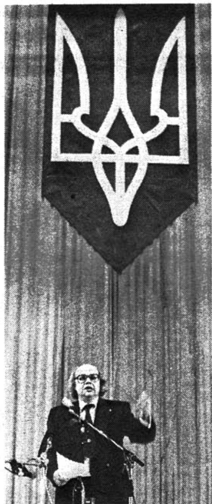
Ця найбільш масова громадська організація України з моменту свого виникнення у вересні 1989 року і до проголошення Акта незалежності України 24 серпня 1991 року була в опозиції. А сьогодні Рух, як відзначалось у звітній доповіді його голови Івана Драча, повинен від теоретичної діяльності переходити до практичних кроків, визначити своє місце в процесі будівництва незалежної Української держави і з опозиції перейти на конструктивну позицію.

Виступаючи на з'їзді перед його учасниками, Президент України Леонід Кравчук відзначив, що «Рух відіграв історичну роль у завоюванні незалежності України. Головним завданням Руху сьогодні є будівництво незалежної держави. Сьогоднішнім лозунгом мають стати єдність і об'єднання. Ми, підкреслив Президент, повинні об'єднати всі прогресивні сили, які хочуть працювати на розбудову Української держави».

Протягом трьох днів делегати з'їзду заслухають і обговорять також звітні доповіді заступників голови Руху, ревізійної і мандатної комісій, внесуть зміни і доповнення до Програми і Статуту, оберуть голову та його заступників, сформують керівні органи.

У роботі з'їзду беруть участь зарубіжні гості, керівники дипломатичних місій у Києві.

Олександр БЄЛОВ, Юрій ЗАБОЛОТНИЙ, кор. Укрінформ.

ДИСКРИМІНАЦІЯ ТРИВАЄ

Депутати парламенту Республіки Крим затвердили мелодію Державного гімну (музика відомого композитора Алемдара Караманова), ознайомилися з проектами прапора і герба. Проект Конституції Республіки Крим, що обговорювався напередодні, направлено на доопрацювання. Депутати фактично відмежувалися від проектів Конституції, запропонованих Меджлісом та ОКНР.

Створено депутатську комісію по розмежуванню повноважень між Кримом і Україною.

У зв'язку з останніми рішеннями парламенту ОКНР виступила із заявою, в якій підкреслюється, що Верховна Рада Криму, ігноруючи волю кримськотатарського народу, змінила назву республіки, ліквідувавши принципи автономії, зняла з преамбули Конституції слова про входження Криму до складу України. Цим самим Верховна Рада Криму провокує Україну на прийняття відповідних політико-адміністративних санкцій. Спроба надати Голові Верховної Ради Криму президентських повноважень фактично торпедує намагання керівництва України розв'язати проблему відновлення національної цілісності й державності кримськотатарського народу, зриває фінансування державної програми організованого повернення кримських татар на свою батьківщину. Невключення до складу редакційної комісії по доопрацюванню Конституції і комісії по розмежуванню повноважень між Кримом і Україною представників кримськотатарського народу свідчить про продовження курсу конституційного закріплення підсумків злочинів 1944-го і наступних років. Національний рух кримських татар звертається до парламенту України, до його демократичних сил з проханням включити в комісію по розмежуванню повноважень між Україною та Кримом представників кримськотатарського народу.

Олександр ПІЛАТ, власний кореспондент «Голосу України».

СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-ІРАНСЬКЕ КОМЮНІКЕ

На запрошення іранського уряду перший віце-прем'єр-міністр України К. І. Масик з 22 по 26 лютого 1992 року перебував з офіційним візитом в Ісламській Республіці Іран.

В ході візиту він був прийнятий Президентом Ірану Хашемі Рафсанджані і мав з ним розмову.

К. І. Масик провів переговори з міністром закордонних справ країни А. А. Велаяті. В ході переговорів обидві сторони обмінялися думками щодо напрямів розвитку взаємного співробітництва між Україною і Іраном, обговорили ряд інших питань, що становлять взаємний інтерес.

Відбулися також зустрічі К. І. Масика з міністрами нафтової та газової промисловості, фінансів і економічних зв'язків, шляхів і транспорту, металургії і шахт, промисловості. В ході цих зустрічей обговорювалися конкретні проекти українсько-іранських зв'язків.

Усі переговори, бесіди і зустрічі проходили в дружній обстановці, характеризувалися взаєморозумінням.

Обидві сторони висловилися на користь подальшої розбудови взаємовигідних зв'язків між Україною і Іраном у різних галузях і заявили, що їх розвиток на міцній і довготривалій основі сприятиме поглибленню взаєморозуміння, відповідатиме інтересам народів обох країн. Особливу увагу було приділено необхідності розвитку співробітництва в галузі нафтової і газової промисловості з положеннями угоди між Урядами України, Азербайджану і Ірану від 7 січня 1992 року і Меморандуму про взаєморозуміння між Україною і Іраном від 22 січня 1992 року.

Обидві сторони погодилися з тим, що забезпечення належних умов для діяльності іранського посольства у Києві, а також відкриття найближчим часом українського посольства в Тегерані сприятимуть зміцненню зв'язків між ними.

На прохання української сторони було обговорено питання про сприяння властей Ірану справі звільнення і повернення на Батьківщину українських військовополо-

(Закінчення на 3-й стор.).

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про індексацію грошових доходів населення у I кварталі 1992 року.

З метою протидії інфляційним процесам **постановляю:**

1. Індексацію грошових доходів населення в I кварталі 1992 року здійснювати, прийнявши як базові ті ціни, що склалися у січні 1992 року.

Кабінету Міністрів України внести відповідні зміни до раніше прийнятих рішень щодо індексації грошових доходів населення.

2. Кабінету Міністрів України у двотижневий строк вирішити питання про організацію натуральної та грошової допомоги малозабезпеченим верствам населення.

3. Визнати такою, що втратила чинність, статтю 4 Указу Президента України від 27 грудня 1991 року «Про соціальний захист населення в умовах лібералізації цін».

4. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
28 лютого 1992 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Державну внутрішню виграшну позику 1982 року.

У зв'язку з прийняттям Урядом Російської Федерації рішення про припинення операцій з облігаціями Державної внутрішньої виграшної позики 1982 року та з метою захисту інтересів громадян України **постановляю:**

1. Установити, що Кабінет Міністрів України є правонаступником зобов'язань колишнього Союзу РСР щодо громадян України по облігаціях Державної внутрішньої виграшної позики 1982 року.

2. Припинити на території України продаж і купівлю облігацій Державної внутрішньої виграшної позики 1982 року.

3. Кабінету Міністрів України за погодженням з Національним банком України до 1 жовтня 1992 року визначити порядок погашення облігацій Державної внутрішньої виграшної позики 1982 року, або їх обміну на державні цінні папери України.

4. Міністерству фінансів України та Ощадному банку України продовжити оплату виграшів по облігаціях Державної внутрішньої виграшної позики 1982 року, які вийшли в тиражі, що провадились до 31 грудня 1991 року.

5. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
28 лютого 1992 року

У постійних комісіях

ПАКЕТИ ЗАКОНІВ, МОРЕ ПРОБЛЕМ

Комісія з питань оборони і державної безпеки Верховної Ради України нині готує другий пакет проектів законів про оборону. Найголовніший з них — проект Закону про загальний військовий обов'язок і порядок проходження військової служби. Закон встановлює новий термін служби у війську (18 місяців), враховуючи, що в перспективі строкова служба буде взагалі ліквідована і армія стане професійною. Відтепер призов молодого поповнення проходитиме один раз на рік, після закінчення осінніх польових робіт. Студенти денних відділень вузів на військову службу не призиватимуться. Скорочується кількість військових кафедр у вищих навчальних закладах.

Підготовлені також до остаточного затвердження сесією закони про Службу національної безпеки, пенсійне забезпечення військовослужбовців та працівників МВС.

Завершено в комісії і роботу над військовою доктриною України, розробленою центром оперативно-стратегічних досліджень Міністерства оборони. Доктрину направлено на експертизу до Кабінету міністрів і незабаром буде винесено на розгляд сесії Верховної Ради.

Члени Комісії з питань оборони і національної безпеки розробляють також конкретні пропозиції щодо проведення в Україні докорінної військової реформи. Найпекучіша проблема — скорочення чисельності особового складу, соціальна адаптація звільнених у запас офіцерів і прапорщиків. Перший досвід роботи центрів адаптації, курсів перекваліфікації офіцерів на цивільні професії підтверджує, що без широкомасштабної державної програми «оцивільнювання» військовослужбовців не обійтися. Необхідні кошти, приміщення, кадри. Сотні тисяч людей у військовій формі можуть опинитися на вулиці. Без професії, заробітку, житла. Тому, вважають у Комісії, скорочення військ треба проводити поетапно, підготувавши щоразу перед масовим «дембелем» необхідну базу. Щоб кожний звільнений у запас офіцер чи прапорщик знав, що на «гражданці» він і його сім'я не будуть кинуті напризволяще.

Бере участь парламентська Комісія і у вирішенні кадрових питань. Днями члени Комісії затвердили список нових командуючих арміями Збройних Сил України, запропонований Міністерством оборони.

Багато невирішених проблем сьогодні з офіцерами та прапорщиками, які проходять службу за межами України і бажають повернутися на Батьківщину. До чергової зустрічі 20 березня 1992 року глав держав СНД у Києві Комісія з питань оборони і державної безпеки готує проект міждержавної угоди з цього питання.

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ.

НОВІ ДИПЛОМИ ВЧОРАШНІХ ЗРАЗКІВ

Тривалий час радянські криміналісти не могли відрізнити підроблених паспортів закордонних шпигунів, які засилалися в «тил» Союзу, зокрема в роки війни, від справжніх. Але незабаром розкрили і цей секрет — з'ясувалося, що весь світ ставить на паспортах скрепки з нержавіючої сталі, ми ж — із звичайної.

Учасники засідання Комісії Верховної Ради з питань освіти і науки вирішили цього разу пожаліти українських криміналістів — відкинули ідею видавати випускникам шкіл, училищ, технікумів, вузів 1992 року замість атестатів зрілості й дипломів просто... довідки. «Якщо не буде документів, то буде ганьба!» — сказав заступник міністра народної освіти України (поки що таке існує) В. Тараненко. Але для кого ганьба? Для абітурієнтів, яких ураз з'явиться набагато більше, ніж випускників навчальних закладів України разом узятих, і яких з такими «вовчими квитками» не захочуть визнавати університети Росії, Прибалтики, Білорусії? Чи, може, для молодої Української держави, поступ реформ якої більше нагадує пенсійний, ніж молодечий?

Вже починаючи з березня, протягом нинішнього року випускники системи народної освіти потребуватимуть близько двох мільйонів нових атестатів зрілості та дипломів, випускники вищої школи — близько півмільйона. Але нових документів з клейнодами Української незалежної держави немає. Немає навіть ескізів оригіналів, щоб їх передати для серійного випуску у Росію, на фабрику держзнаків, які досі обслуговували Україну. Втім, якщо й уявити гіпотетично, що нашій державі вдасться «сторгуватися» з Росією, на нових посвідках все одно лежатимуть радянські клейма — «серпасто-молоткасті» печатки, які до наступного першовересня перебити неможливо навіть фізично.

Найбільшою перепоною на шляху підготовки нової документації, підкреслювали учасники засідання Комісії Верховної Ради України з питань освіти і науки — народні депутати, освітяни, поліграфісти — стало зволікання парламентом затвердження національної символіки. Звичайно ж, аргумент справедливий і незаперечний. Однак йдеться ж бо не лише про зміну декорацій, де місце «серпасто-молоткастого» герба має зайняти золотий тризуб. Йдеться ж бо про нову підгалузь народного господарства України. Адже потребують заміни не лише атестати зрілості та дипломи. Сьогодні громадяни України юридично не є громадянами України, оскільки не мають ні відповідних паспортів, ні свідоцтв про народження, ні військових квитків... Уряд держави за півроку її існування мав би насамперед подбати про розвиток такої індустрії: поліграфічну, матеріальну бази, технічне й технологічне забезпечення, вирішуючи це питання паралельно з парламентськими й непарламентськими дебатами довкола національної символіки.

На засіданні Комісії вирішено відповідно до Закону про освіту видати випускникам навчальних закладів України 1992 року золоті й срібні медалі, атестати й дипломи старого зразка. Я б у це рішення дописала ще один рядок, «а Кабінетові міністрів — довідку. За незадовільну підготовку до «державного іспиту».

Катерина КІНДРАСЬ.

СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-ІРАНСЬКЕ КОМЮНІКЕ

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

нених, які перебувають в руках афганської опозиції. Президент Ірану Хашемі Рафсанджані запевнив К. І. Масика, що він, керуючись гуманними принципами, докладе особистих зусиль для вирішення цієї проблеми.

Президент Ірану підтвердив раніше передане запрошення Президенту України Л. М. Кравчуку відвідати Ісламську Республіку Іран з офіційним візитом. Було домовлено, що строки цього візиту будуть погоджені дипломатичними каналами.

Профспілки

ПІД СТЯГАМИ — ДЕРЖАВНИМ І ШАХТАРСЬКИМ

Зовсім не випадково шахтарська Макіївка стала нещодавно місцем проведення першого з'їзду Незалежної профспілки гірників України. Адже саме звідси два роки тому набирав сили страйковий рух шахтарів регіону, саме на вируючих майданах Макіївки пам'ятної тогорічної весни поряд із блакитночорним знаменом НПГУ (незалежної профспілки гірників) у шахтарських руках чи не вперше на Донеччині замайорів синьо-жовтий прапор руху національного відродження України.

І ось ці стяги — шахтарський і Державний — знову поряд. Ними прикрашена сцена зали колишнього будинку політпросвіти. Понад 100 учасників із Донецької, Луганської, Дніпропетровської областей, Львівсько-Волинського вугільного басейну зібралися тут на перший з'їзд НПГУ. Серед гостей — представники НПГ Білорусі, Казахстану, Росії, американських профспілок.

Той, хто чекав від форуму певних гучних сенсацій, був, здається, розчарований. Проходив профспілковий з'їзд навіть якось чинно, благородно: ніхто з політичними заявами не виступав, ніхто не йшов на конфронтацію. Делегати, як і планували, оформили структуру своєї організації, прийняли програму, визначили принципи і напрями діяльності, внесли доповнення до статуту, обрали керівні органи (головою НПГУ став представник виробничого об'єднання «Красноармійськвугілля» Олександр Мріля).

Як і передбачалось, найбільше часу та уваги з'їзд приділив взаємовідносинам НПГУ з урядом України, які нерідко — і не лише з вини гірників — викликають певне соціальне напруження в державі. Прийнято проект Генеральної тарифної типової угоди з урядом, виконавчому бюро НПГУ доручено розпочати переговори з Кабінетом Міністрів щодо її підписання. А на період доки триватиме ця робота, гірники оголошують передстрайковий стан.

— Це не означає, що ми когось хочемо залякати, — пояснив таке рішення голова асоціації НПГУ міста Макіївки, голова оргкомітету з'їзду М. Українцев. — Розуміємо, що страйк шахтарів за теперішньої складної ситуації у молодій незалежній країні — це загибель для всіх нас. Але змушені нагадати урядові про свою позицію саме таким чином — попередженням. Бо що виходить: ще 12 лютого Кабінет Міністрів підписав тарифну угоду з офіційною профспілкою працівників вугільної промисловості України, з багатьма пунктами якої НПГУ не може погодитися. Нас же уряд чомусь нехтує.

Під двома прапорами проходив цей з'їзд — шахтарським і Державним. На обох угорі — колір неба нашої України, на обох унизу — кольори наших горизонтів: пшеничного і підземного.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецька область.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Ситуація

«ГОЛОС УКРАЇНИ» ПРИХОДИТИМЕ ВРАНЦІ. АЛЕ...

Вчора ми повідомили приємну новину: завдяки видавництву «Поділля», наша газета вчасно приходитиме до передплатників Тернопільщини, Хмельниччини, Буковини.

Щодо інших газет, у кіосках їх буде купити важко. І це не вина редакційних колективів. Річ у тому, що місцеві органи влади не визначили статус своїх «Союздруків» у відповідності з постановою Кабінету Міністрів України № 311 від 5.11.91 р. про розмежування державного майна України між загальнодержавною (республіканською) власністю і власністю адміністративно - територіальних одиниць (комунальною власністю). На цій підставі міністерство зв'язку вирішило позбутися нерентабельних «Союздруків» і рекомендувало облвиконкомам прийняти їх у комунальну власність з наступною передачею зв'язківцям. На місцях теж не ликом шиті люди, і не поспішають брати собі торбу з діркою, прикидають, чи не пустити б з молотка кіоски «Союздруку», продавши їх вигідненько діловим людям.

Війна структур наклала свій відбиток на інтереси читачів. Перефразовуючи відомий вислів, можна підсумувати так: коли гримлять гармати, про читача ніхто не думає.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницький.

ЗНАЙШОВСЯ ГОСПОДАР

Питання, кому вселитися в приміщення колишнього обкому партії — консерваторії чи Міжнародному діловому центру, нарешті, вирішено. Його передали... облвиконкому, за що проголосувала більшість депутатів. Причина? Приміщення будувалося як суто адміністративний комплекс, тож будь-яке переобладнання обійдеться в мільйони карбованців. По-друге, звільниться в кілька разів більша споруда обласної Ради, де на правах орендарів можуть працювати підприємці, різні громадсько-політичні рухи, деякі заклади культури. Щодо консерваторії, то її треба будувати, адже для музикантів і співаків потрібні відповідні умови.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Крісло для гостя

...ВТОМИВСЯ ПОЯСНЮВАТИ, ЩО Я НЕ РОСІЯНИН

Українська громада в Швейцарії невелика (близько 80 чоловік), проте дуже активна — достатньо згадати хоча б Богдана Гаврилишина. Але не тільки він, як може, пропагує історичну батьківщину, тож сьогодні пропонуємо вашій увазі розмову нашого кореспондента з відомим диригентом Павлом Длябога.

— Пане Павло, як змінилася Україна з часу вашого першого приїзду сюди, як змінилося ваше ставлення до неї?

— Коли я був у Києві два роки тому, то відчував за собою якийсь нагляд. Не знаю, чи то я просто був такий знервований... Однак сьогодні тут працюється добре, у мене з'явилося багато друзів серед українських митців, музикантів. А коли вперше побачив Київ у вбранні синьо - жовтих прапорів (це було під час голодування студентів на теперішньому майдані Незалежності), то навіть не повірив своїм очам...

— А чому ви, диригент, якому, здається, немає справи до політики, так політикою перейнялися?

— Розумієте, я чітко усвідомлюю свою національність, своє українське походження. Тож, коли, дізнавшися про те, що я зі сходу, знайомі питають: чи говориш російською? — я розгублююсь...

— Та їздить же наш Президент по світу з офіційними візитами!

— Так то воно так, проте ці візити ще не вгамували інформаційного голоду: на сторінках газет, на телеекрані превалює Росія. Я нічого не маю проти Росії, проте весь час закликаю створити потужну інформаційну агенцію, яка б передавала новини з України всім, всім, всім! Маю на увазі не тільки економіку: наші музиканти просто чудові — фахівці світового рівня, — в Києві працюють такі музучилища, яких більше ніде немає...

— Торкаючись культурної теми, ви чомусь не згадуєте про масовий виїзд за кордон передусім музикантів...

— Так, від цього можна тільки журитися. Точиться багато розмов про ринок — проте ж ринок без культури буде кінцем цивілізації! На Заході мої фінансові проблеми завжди розв'язуються, незважаючи на те, що я так званий «вільний» диригент— тобто не маю свого оркестру і працюю там, куди запрошують.

— А хто вас запросив в Україну і з яким оркестром ви виступатимете?

— Декілька концертів дам у Львові з оркестром місцевої філармонії, потім поїду в Запоріжжя. Там виконуватиму, зокрема, твір швейцарського композитора Петера Бенарія, який присвячено жертвам Чорнобильської трагедії. Партитура його залишиться в Україні, і надалі пропагуватиметься у світі.

— Чи є у вашому репертуарі твори українських композиторів?

— Так, але я вважаю, що заради популяризації української культури, її надбання треба показувати саме за кордоном, а закордонні шедеври — в Україні. Гадаю, це допоможе їй влитися до світового культурного процесу.

— Ви вважаєте такий вид допомоги вагомішим за економічний?

— Звичайно, допомагати — моральний обов'язок кожного українця з діаспори. Але це не означає тільки «висилайте ... те самі себе... го ж невідом... гроші погли... шенно наївн... політики...

— А ... раїнсько... буть, вам ць...

— Сподів... ше роботи в... подумаю, як... буде міжнар... Україною і ...

Дмитро Д...

Подробиці

ЧЕРЕВИКИ ДЛЯ ВАЛЬСУ Й ДЛЯ МАРШУ

Не думав, не гадав, що мені доведеться виступати в ролі демонстратора... нового взуття для гвардійців України. Це відбувалося на засіданні художньої ради, в якій брали участь модельєри, конструктори та художники Київського технологічного інституту легкої промисловості, а також представники міністерства економіки та спеціалісти тилу Головного управління командуючого Національною гвардією.

У нових черевиках ставав навшпиньки, на п'яти, стрибав на місці, щосили бив об стіну, пояснюючи при цьому: не тисне, не тре, не болить...

І говорив це щиро — темно-коричневі черевики з світлою підошвою майже не відчувалися на ногах. Вони цілком підійшли б навіть прихильникам бігу — замість кросівок.

Словом, взуття оцінив не тільки я, але й спеціалісти схвалили його. Невдовзі невелика партія надійде у підрозділи для експериментального носіння у природних умовах воїнської служби.

Нині активно ведеться розробка зразків парадно - вихідного обмундирування, а польова форма в середині березня буде готова до демонстраційного показу. Спеціалісти інституту перевершили всі сподівання: вони виконують замовлення у найстисліші строки, щоб весняний призов гвардійців України було одягнено у принципово нову форму, в якій майстерно поєднано елементи національного колориту й сучасності.

Підполковник гвардії Анатолій ПІГІЛОВ.

Київ.

Коротко

НАРОДНА АРТИСТКА — «НАРОДНІЙ ТРИБУНІ»

З усіх сил бореться за виживання глухівська міськрайонна газета «Народна трибуна». На заклик редакції про матеріальну допомогу відгукнулося чимало доброчинників. Серед них — народна артистка Ада Роговцева, яка народилася в Глухові. Вона переказала землякам гроші, яких вистачить на випуск одного номера газети. За нинішніх обставин — це вже щось!

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Сумська область.

КРАСИВО І КОРИСНО

Творчо - виробниче об'єднання «Фест-Земля» відоме, перш за все, своїми фільмами, що отримали дев'ять нагород на І Всеукраїнському кінофестивалі торік. Але «Фест-Земля» цікавиться ще й... медициною! Є при об'єднанні такий підрозділ, МІДЛ, якраз тут розробляють серйозні діагностичні системи. А вчора кіно й медицина, завдяки «Фест-Землі», поєдналися — у київському кінотеатрі «Кінопанорама» відкрився діагностичний центр, що діятиме тут постійно.

Власна інформація «ГУ».

ВКРАЛИ ДІАГНОЗ

До проблем хворих дітей, потерпілих від радіації, додалася ще одна: у дитячій поліклініці Чернігова викрадено діагностичну японську апаратуру, придбану за валюту. Навряд чи вона знадобиться зловмисникам. А от точно встановити діагноз: стан, ступінь зараженості щитовидної залози у тисяч малолітніх пацієнтів знову стало дуже важко.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

КОМУ-... КОМУ...

Пам'ятно... сесія ... ради і ... механіка А... рокомбінату... ниченка та... імені Ленін...

На плена... головуючий... Різниченка... бажає стат... сить виділ... землі. Депу... екзаменува... фермери, ... тали, як ві... подарувати... що ... запча... трактор, де... нент, і, з... нили його ...

Сесія за... ложення «... ного грома... го району»... звання удо... Депутати в... і сорочку-...

Вол... заступни... відділом... дянських... тавськог...

ЗДОРОВ'Я — ЗА ЧУЖІ БОРГИ

Відгукніться

Ігорьок Роговченко народився через два роки після Чорнобиля, жвавим і здоровим хлопчиком. Та недовго тішилися батьки малюком. Потім був страшний діагноз «гострий лейкоз». Київські лікарі зробили все, що було в їхніх силах. І тепер єдина надія — на лікування за кордоном. Але потрібна валюта. Не всі чуйні й порядні люди у змозі віддати частку самого себе для порятунку маленької людини, як віддали свою кров інженер О. М. Подрезов та професор Н. А. Клименко — колеги батька хворого хлопчика з Інституту колоїдної хімії та хімії води АН України. Але на матеріальну допомогу сподіваємося від усіх небайдужих.

Просимо переказувати гроші у карбованцях на рахунок Київського міського комітету товариства Червоного Хреста № 000700142 у Київській міській дирекції Укрсоцбанку МФО 322012, з поміткою: На лікування Ігоря Роговченка».

В інвалюті: на балансовий рахунок 000700918 Центрального комітету товариства Червоного Хреста України Київського міського управління Зовнішекономбанку СРСР МФО 805119.

Спасибі, люди Добрі! Хай береже вас Бог!

СЛОВА З «ДІЛАМИ» НЕ РОЗХОДЯТЬСЯ

Повертаючись до надрукованого

Історія з виживанням колективу Палацу спорту «Спартак» у Полтаві, на жаль, триває. Як і побоювався директор споруди Віктор Скриль, їхні опоненти, а точніше голова ВДФСТ профспілок Валентин Ковтун і група його підтримки, вдалися до рішучих дій. Але, зрозуміло, не своїми руками, а за допомогою міліції. Директорові навіть наручники збиралися одягнути.

— Зранку 25 лютого, — розповідає В. Скриль, — коли розпочалася робота, до нас завітала секретар облпрофради Віра Таранова у супроводі міліцейського ескорту, яким керував полковник С. Кушнір. Непрохані гості без пред'явлення якихось документів вигнали наших працівників з робочих місць. Навіть дітей вигнали з басейну. В приміщенні залишилися особисті речі працівників. Опис майна споруди проводився без нас.

На жаль, наші звернення до прокуратури міста і міськвиконкому ніяких результатів не дали. Свавολю ніхто не присік...

ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ

Цією справою окрім нашої газети займалися ще й кілька Постійних комісій Верховної Ради України і окремі народні депутати. Вони зверталися, зокрема, до Голови Вищого арбітражного суду України Дмитра Притики. І тут, мов кам'яна стіна...

— Втручання народних депутатів Івана Драча, Юрія Збітнєва і мої поки, на жаль, були відкинуті. На коні залишається пан Ковтун, який успішно користується своїми компартійними зв'язками, — коментує події народний депутат Олександр Гудима. — Але вірю, що справедливість повинна взяти гору. Інакше і бути не може...

ЧЕ... БЕЗ...

У зв'язк... миттєво з... ний зал на... налізації ... У четвер ... гів залиши... ди вишику... біля прива... тут відро ... за купон. ... припинено ... ки аварії ...

Крісло для гостя

...ився пояснювати, ...я не росіянин

...омада в Швейцарії невелика (близько 80 ...уже активна — достатньо згадати хоча б ...шина. Але не тільки він, як може, про... батьківщину, тож сьогодні пропонуємо ва... ...у нашого кореспондента з відомим дириген... ...ога.

... Росія. Я ...проти Росії, ... закликаю ...у інформа...ка б переда... ...країни всім, ... на увазі не ... наці музи... ...дові — фа...рівня, — в ...такі музучи... ...ше ніде не...

...культурної ...не згадуєте ...д за кордон ...антів...

...цього можна ... Точиться ...ро ринок — ...ез культури ...вілізації! На Заході мої фінансові проблеми завжди розв'язуються, незважаючи на те, що я так званий «вільний» диригент — тобто не маю свого оркестру і працюю там, куди запрошують.

— **А хто вас запросив в Україну і з яким оркестром ви виступатимете?**

— Декілька концертів дам у Львові з оркестром місцевої філармонії, потім поїду в Запоріжжя. Там виконуватиму, зокрема, твір швейцарського композитора Петера Бенарія, який присвячено жертвам Чорнобильської трагедії. Партитура його залишиться в Україні, і надалі пропагуватиметься у світі.

— **Чи є у вашому репертуарі твори українських композиторів?**

— Так, але я вважаю, що заради популяризації української культури, її надбання треба показувати саме за кордоном, а закордонні шедеври — в Україні. Гадаю, це допоможе їй влитися до світового культурного процесу.

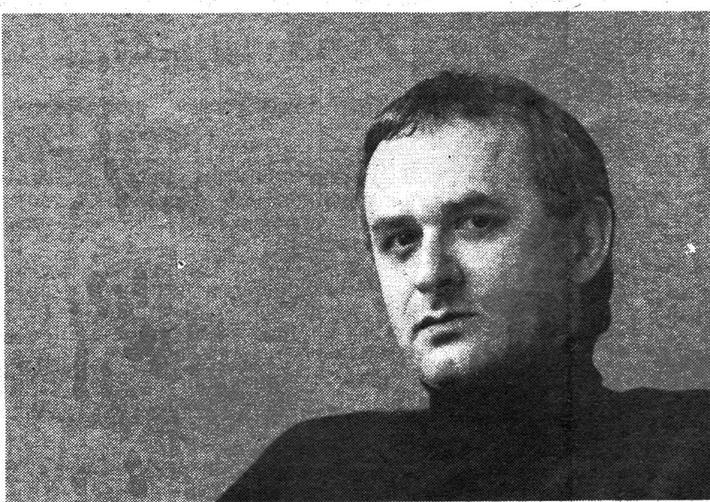
— **Ви вважаєте такий вид допомоги вагомішим за економічний?**

— Звичайно, допомагати — моральний обов'язок кожного українця з діаспори. Але це не означає тільки «висилайте гроші». Ви маєте самі себе витягти, до того ж невідомо, яка прірва ці гроші поглинає. Захід страшенно наївний щодо східної політики...

— **А ... ви пр...ете українськ... ...омадян...? Мабуть, вам цього хочеться?**

— Сподіваюся мати більше роботи в Україні, тоді й подумаю, якщо щодо цього буде міжнародна угода між Україною і Швейцарією.

Розмову вів Дмитро ДЕСЯТНИКОВ.

...льсу ...у

... — замість

...я оцінив не ... спеціалісти ...Невдовзі не...адійде у під...периментальн... ...у природних ... служби.

...ведеться роз...арадно - ви...ирування, а ... середині бе...ва до демон...азу. Спеціа... перевершили ...вони виконують у найстислі... ...весняний при... ...України було ...нципово нову ...майстерно по... ... національ... ... сучасності.

...ик гвардії ...ПІГІЛОВ.

Коротко

НАРОДНА АРТИСТКА — «НАРОДНІЙ ТРИБУНІ»

З усіх сил бореться за виживання глухівська міськрайонна газета «Народна трибуна». На заклик редакції про матеріальну допомогу відгукнулося чимало добродійників. Серед них — народна артистка Ада Роговцева, яка народилася в Глухові. Вона переказала землякам гроші, яких вистачить на випуск одного номера газети. За нинішніх обставин — це вже щось!

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Сумська область.

КРАСИВО І КОРИСНО

Творчо - виробниче об'єднання «Фест-Земля» відоме, перш за все, своїми фільмами, що отримали дев'ять нагород на І Всеукраїнському кінофестивалі торік. Але «Фест-Земля» цікавиться ще й... медициною! Є при об'єднанні такий підрозділ, МІДЛ, якраз тут розробляють серйозні діагностичні системи. А вчора кіно й медицина, завдяки «Фест-Землі», поєдналися — у київському кінотеатрі «Кінопанорама» відкрився діагностичний центр, що діятиме тут постійно.

Власна інформація «ГУ».

ВКРАЛИ ДІАГНОЗ

До проблем хворих дітей, потерпілих від радіації, додалася ще одна: у дитячій поліклініці Чернігова викрадено діагностичну японську апаратуру, придбану за валюту. Навряд чи вона знадобиться зловмисникам. А от точно встановити діагноз: стан, ступінь зараженості щитовидної залози у тисяч малолітніх пацієнтів знову стало дуже важко.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

Знай наших!

КОМУ — ЗЕМЛЮ, КОМУ — КВІТИ

Пам'ятною стала дев'ята сесія Чутівської районної ради н... ...дних деп...в для механіка Артемівського цукрокомбінату Володимира Різниченка та голови колгоспу імені Леніна Івана Ропавки.

На пленарному засіданні головуючий оголосив заяву Різниченка про те, що він бажає стати фермером і просить виділити 30 гектарів землі. Депутати добре «проекзаменували» кандидата у фермери, по-діловому розпитали, як він збирається господарювати. Взяли до уваги, що Володимир сам склав із запча...я списаної ...хніки трактор, деякий інший реманент, і, зрештою, задовольнили його прохання.

Сесія затвердила також положення «Про звання почесного громадянина Чутівського району». Першим цього звання удостоєний І. Ропавка. Депутати вручили йому квіти і сорочку-вишиванку.

Володимир ДЕЛІЯ,
заступник завідуючого відділом по роботі рад народних депутатів Полтавського облвиконкому.

ЧЕРНІГІВ БЕЗ ВОДИ

У зв'язку з аварією був миттєво затоплений машинний зал насосної станції каналізації обласного центру. У четвер і п'ятницю Чернігів залишився без води. Люди вишикувались у черги біля приватних колодязів — тут відро води продається за купон. У більшості шкіл припинено заняття. Наслідки аварії ліквідовуються.

— ЗА ЧУЖІ БОРГИ

Відгукніться

...віддати част... ...для порятун... ...людини, як ...ров інженер ... та професор ...ко — колеги ... хлопчика з ...їдної хімії ...АН України. Але на матеріальну допомогу сподіваємося від усіх небайдужих.

Просимо переказувати гроші у карбованцях на рахунок Київського міського комітету товариства Червоного Хреста № 000700142 у Київській міській дирекції Укрсоцбанку МФО 322012, з поміткою: На лікування Ігоря Роговченка».

В інвалюті: на балансовий рахунок 000700918 Центрального комітету товариства Червоного Хреста України Київського міського управління Зовнішекономбанку СРСР МФО 805119.

Спасибі, люди Добрі! Хай береже вас Бог!

...АМИ» НЕ РОЗХОДЯТЬСЯ

...сь до надрукованого

...секретар обл... ...Таранова ...іцейського ес... ...керував пол... ...шір. Непро... ...пред'явлення ...ентів вигна... ...дівників з ро... ...Навіть дітей ...ейну. В при... ...лися особис... ...ників. Опис ... проводився

На жаль, наші звернення до прокуратури міста і міськвиконкому ніяких результатів не дали. Сваволю ніхто не присік...

ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ

Цією справою окрім нашої газети займалися ще й кілька Постійних комісій Верховної Ради України і окремі народні депутати. Вони зверталися, зокрема, до Голови Вищого арбітражного суду України Дмитра Притики. І тут, мов кам'яна стіна...

— Втручання народних депутатів Івана Драча, Юрія Збітнєва і мої поки, на жаль, були відкинуті. На коні залишається пан Ковтун, який успішно користується своїми компартійними зв'язками, — коментує події народний депутат Олександр Гудима. — Але вірю, що справедливість повинна взяти гору. Інакше і бути не може...

Реалії

І В ЗОНІ — ЯК НА ВОЛІ

Якщо кожен житель Дніпропетровська може з'їсти на місяць лише двісті грамів вершкового масла, то засуджений, котрий відбуває покарання в колоніях суворого режиму,— кілограм двісті грамів. Норма є норма.

«Живуть же, негідники!» — вигукне, напевне, хтось. Але краще не поспішати з висновками.

Засуджені, як відомо, в обов'язковому порядку працюють, щоб утримувати себе й компенсувати витрати закладів, у яких перебувають. Торік колонії Дніпропетровщини випустили продукції на 144 мільйони карбованців. Мали постійних замовників, частково, скажімо, виготовляли сільгоспзнаряддя. Але здебільшого за двосторонніми зв'язками постачали підприємства заготовками, вузлами та деталями — з матеріалів «компаньйонів».

— Тепер підприємства відмовилися від наших послуг, — каже начальник управління по виконанню покарань УВС області В. Квачов.— Скорочується виробництво, тут, мовляв, аби своїх людей роботою зайняти. Та й із сировиною сутужно, дорого.

Ізольований від суспільства спецконтингент зовсім опинився в становищі «поза грою». Якщо раніше й тридцяти карбованців на місяць вистачало, щоб прогодувати засудженого, то тепер треба не менше п'ятисот. Де їх заробити?

— Очевидно, — міркує В. Квачов,— доведеться реєструвати наших «пацієнтів» як безробітних, щоб виплачувати соціальну допомогу...

Гіркий дотеп начальника...

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

Прецедент

ПРИКОРДОННИК НАШ НЕ СПИТЬ

Цілий взуттєвий «універмаг» на колесах, супроводжуваний озброєною охороною, затримали співробітники КПП в Новоселицькому районі, на кордоні України з Молдовою. Три потужні КрАЗи із спареними кузовами, навантаженими «під зав'язку» імпортними черевиками, чобітками, босоніжками, прямували з Івано-Франківської області в Кишинів, де вантаж призначався виробничо-комерційному підприємству «Гала». Пред'явлена молдавськими комерсантами — господарями автопоїзда ліцензія на вивезення товару, як й інші документи, виявилась «липовою».

Тепер адміністративні органи Буковини з'ясовують, звідки взялося понад 13 тисяч пар дефіцитного взуття у запасливих негоціантів, як вантаж потрапив в Україну і хто давав добро на його відправлення.

Такі випадки на кордоні Чернівецької області з Молдовою, на жаль, не рідкість. Лише торік тут виявлено більше 200 випадків протизаконного вивезення різних товарів і конфісковано їх на суму понад 5 мільйонів карбованців.

Володимир ПЕЛЕХ,
Укрінформ.
Чернівецька область.

Репор...

ПОСЛАНИЦЯ

Здавалося б, що тут такого: маленький шматочок паперу з мініатюрним кольоровим малюнком? Але коли дивишся на нього чи береш його в руки, охоплює почуття радості й, повірте, власної гідності. Бо вперше в житті бачиш марку, на якій зазначено: «Пошта України».

— І де вона «ходитиме»? Лише в нас? — не втримуюсь, щоб не запитати про це заступника міністра зв'язку України В. Боярчука.

— «Ходитиме» по всій земній кулі, — відповів Василь Феодосійович. — Уже підписано угоди із Всесвітнім поштовим союзом, країнами СНД. Сьогодні з цією ж метою прилетів до Києва заступник міністра зв'язку Республіки Узбекистан Володимир Кравченко.

Презентація перших двох марок незалежної України відбулася в приміщенні прес-центру Міністерства закордонних справ республіки. З'ясувалося, що для такої події і стільців малувато, і зала затісна. Зібралися народні депутати, представники іноземних посольств, зарубіжні кореспонденти, зв'язківці, філателісти. Прибула міністр культури України Лариса Хоролець. Що ж, «у нас сьогодні справді історична подія», як сказав народний депутат Роман Лубківський.

Перша марка, на якій зображений гетьман Вишневецький, присвячена 500-річчю українського козацтва, друга — 100-річчю першопоселення українців у Канаді. Декого може подивувати, що люди, яких за океан погнали безпросвітні злидні, виписані художником зовсім не нужденними.

— Як говориться, нема лиха без щастя, — розповів автор марок, старший викладач Київського державного художнього інституту Олександр Івахненко. — Наші люди,

Тим часом

ОПУСТІТЬ ЖЕТОН

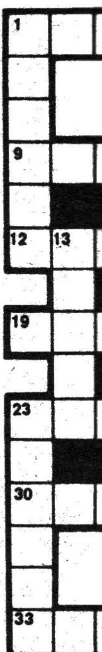

КРОС...

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Сучасна назва принципу «я — тобі, ти — мені». 5. Першопрохідник від Полтавщини до Петербурга на транспорті в одну нечисту силу. 8. Плід кавуна. 9. Гурт юних дубів. 10. Те, чим нерідко беруть і на вулицях, і в парламентах. 11. Текстильний банан. 12. Куцохвостий, полохливий, сподівається тільки на ноги. 15. Кінець, каюк. 17. Страшна зброя стоматолога. 19. Не танець, а світильник. 20. Фінікійська богиня кохання на грецький манір. 21. Засіб для прикрашання дійсності. 23. Герой казки О. Пушкіна. 25. Кому тканина для вишивки, кому основа чогось. 28. Прямо — посудина, переносно — голова. 30. Те, за що тримаються начальники. 31. Сімейка арок. 32. Звернення до собаки. 33. Напій богів. 34. Утопічна комуністична країна в книзі Е. Кабе.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Великий комбінатор, скомбінований двома не меншими комбінаторами. 2. Дзвінок на шиї барана-ватажка. 3. Улюблена страва качок. 4. Капітанчик-стрибунець у повісті О. Гончара. 5. Незряча, а бачить наскрізь. 6. Сісти в неї — осоромитись. 7. Приречений тримати на плечах небо. 13. Те, що часто відвертається від нас. 14. Вона, кажуть, урятує світ. 15. Місце, де народжуються зірки фігурного катання. 16. В чужий монастир з ним не суньця. 17. Мрія кожної Попелюшки. 18. Як він свисне, буде пізно. 22. Друг Мальвіни і П'єро. 23. Крилатий рибалка. 24. Самодур у сім'ї чи в державі. 26. Документ, котрий заповнюємо все життя. 27. Автопригода. 28. Як він оженився — шум учинився. 29. Екзотичне взуття.

Відповід... «Футбол»... 22 ...

ПО ГОРИЗ... 6. Оверат. 7... ран. 17. Чеп... «Адідас». 20... ников. 24. ... зьор. 26. «Г... 28. «Карпати...

ПО ВЕРТИ...

...лі». Ви має... тягти, до то... ка прірва ці... Захід стра... щодо східної...

...тре ук... ? Ма... хочеться?

...и мати біль... раїні, тоді й... щодо цього... угода між... царією.

...озмову вів... ТНИКОВ.

...ЕМЛЮ, ...КВІТИ

...ала дев'ята... районної... в для... вського цук... одимира Різ... ви колгоспу... на Ропавки.

...у засідані... осив заяву... те, що він... мером і про... 30 гектарів... добре «про... кандидата у... овому розпи... рається гос... ли до уваги,... ам склав із... кніки... інший рема... о, задоволь... ня.

...ла також по... вання почес... а Чутівсько... ни цього... й І. Ропавка. ...йому квіти... ьнку.

...р ДЕЛІЯ, ...відуючого... роботі ра... ів Пол... конкому.

...ГІВ ...ОДИ

...варією був... ий машин... станції ка... о центру. ...ю Черні... води. Лю... у черги... колодязів — ...продається... ності шкіл... тя. Наслід... ються.

Реалії

І В ЗОНІ — ЯК НА ВОЛІ

Якщо кожен житель Дніпропетровська може з'їсти на місяць лише двісті грамів вершкового масла, то засуджений, котрий відбуває покарання в колоніях суворого режиму,— кілограм двісті грамів. Норма є норма.

«Живуть же, негідники!» — вигукне, напевне, хтось. Але краще не поспішати з висновками.

Засуджені, як відомо, в обов'язковому порядку працюють, щоб утримувати себе й компенсувати витрати закладів, у яких перебувають. Торік колонії Дніпропетровщини випустили продукції на 144 мільйони карбованців. Мали постійних замовників, частково, скажімо, виготовляли сільгоспінвентар. Але здебільшого за двосторонніми зв'язками постачали підприємства заготовками, вузлами та деталями — з матеріалів «компаньйонів».

— Тепер підприємства відмовилися від наших послуг, — каже начальник управління по виконанню покарань УВС області В. Квачов.— Скорочується виробництво, тут, мовляв, аби своїх людей роботою зайняти. Та й із сировиною сутужно, дорого.

Ізольований від суспільства спецконтингент зовсім опинився в становищі «поза грою». Якщо раніше й тридцяти карбованців на місяць вистачало, щоб прогодувати засудженого, то тепер треба не менше п'ятисот. Де їх заробити?

— Очевидно, — міркує В. Квачов,— доведеться реєструвати наших «пацієнтів» як безробітних, щоб виплачувати соціальну допомогу...

Гіркий дотеп начальника...

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

Прецедент

ПРИКОРДОННИК НАШ НЕ СПИТЬ

Цілий взуттєвий «універмаг» на колесах, супроводжуваний озброєною охороною, затримали співробітники КПП в Новоселицькому районі, на кордоні України з Молдовою. Три потужні КрАЗи із спареними кузовами, навантаженими «під зав'язку» імпортними черевиками, чобітками, босоніжками, прямували з Івано-Франківської області в Кишинів, де вантаж призначався виробничо-комерційному підприємству «Гала». Пред'явлена молдавськими комерсантами — господарями автопоїзда ліцензія на вивезення товару, як й інші документи, виявилась «липовою».

Тепер адміністративні органи Буковини з'ясовують, звідки взялося понад 13 тисяч пар дефіцитного взуття у запасливих негоціантів, як вантаж потрапив в Україну і хто давав добро на його відправлення.

Такі випадки на кордоні Чернівецької області з Молдовою, на жаль, не рідкість. Лише торік тут виявлено більше 200 випадків протизаконного вивезення різних товарів і конфісковано їх на суму понад 5 мільйонів карбованців.

Володимир ПЕЛЕХ,
Укрінформ.
Чернівецька область.

Репортаж дня

ПОСЛАНИЦЯ В УСІ КРАЇ

Здавалося б, що тут такого: маленький шматочок паперу з мініатюрним кольоровим малюнком? Але коли дивишся на нього чи береш його в руки, охоплює почуття радості й, повірте, власної гідності. Бо вперше в житті бачиш марку, на якій зазначено: «Пошта України».

— І де вона «ходитиме»? Лише в нас? — не втримуюсь, щоб не запитати про це заступника міністра зв'язку України В. Боярчука.

— «Ходитиме» по всій земній кулі, — відповів Василь Феодосійович. — Уже підписано угоди із Всесвітнім поштовим союзом, країнами СНД. Сьогодні з цією ж метою прилетів до Києва заступник міністра зв'язку Республіки Узбекистан Володимир Кравченко.

Презентація перших двох марок незалежної України відбулася в приміщенні прес-центру Міністерства закордонних справ республіки. З'ясувалося, що для такої події і стільців малувато, і зала затісна. Зібралися народні депутати, представники іноземних посольств, зарубіжні кореспонденти, зв'язківці, філателісти. Прибула міністр культури України Лариса Хоролець. Що ж, «у нас сьогодні справді історична подія», як сказав народний депутат Роман Лубківський.

Перша марка, на якій зображений гетьман Вишневецький, присвячена 500-річчю українського козацтва, друга — 100-річчю першопоселення українців у Канаді. Декого може подивувати, що люди, яких за океан погнали безпросвітні злидні, виписані художником зовсім не нужденними.

— Як говориться, нема лиха без щастя, — розповів автор марок, старший викладач Київського державного художнього інституту Олександр Івахненко. — Наші люди,

прибувши до Канади, своєю невтомною працею, своїм розумом і здібністю досягли квітучого життя, займають нині високі державні посади. Тож зображувати їх у якихсь лахмітті я не наважився. Тим більше, коли ювілей...

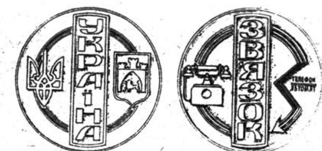
Перші дві марки випущені загальним тиражем 5 мільйонів екземплярів. Половину з них відправлять за кордон. А завтра, 1 березня, для філателістів і, взагалі, для кожного з нас відбудеться пам'ятна подія — на центральному поштамті пройде погашення українських марок. З цього ж самого дня вони набирають чинність державного поштового знаку і надходять у вільний продаж.

У травні з'явиться ще одна ювілейна марка, присвячена 175-річчю з дня народження Миколи Костомарова.

Олександр ВИНОКУРОВ.

Тим часом

ОПУСТІТЬ ЖЕТОН

Нині такий час, що, купуючи якусь річ уранці, не знаєш, скільки вона коштуватиме ввечері. Та коли в магазині можна за хвилину переписати цінник, то що робити, приміром, із оплатою розмови по телефону, встановленому на вулиці? Учора вартість була 2 копійки, сьогодні — 15, завтра... Але і це ще не головне. З кожною переоцінкою потрібно переобладнувати апарати, що недешево обходиться зв'язківцям.

— Тож найзручніше і набагато вигідніше запровадити спеціальні жетони, — каже львівська художниця Галина Даниленко. — Вони можуть мати будь-яку ціну в залежності від обставин. По-друге, людині, яка придбала їх, не треба шукати відповідних монет, бігати по магазинах, щоб обміняти купюру на дрібні. Жетони повинні бути двох видів: для внутрішніх переговорів і міжнародних. А оскільки ми — суверенна держава, то я й запропонувала Міністерству зв'язку ескіз жетона в українському стилі. Не знаю, чи сподобається...

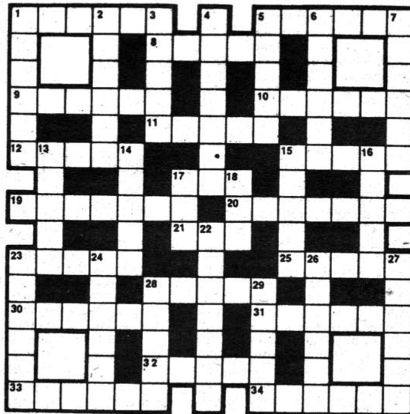
Важко не погодитися з Галиною Степанівною. Справді, і зручно, і вигідно. А ще, можливо, й телефонних потрошителів поменшає. Адже з жетонами в магазин не підеш.

Олександр ВИНОКУРОВ.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Сучасна назва принципу «я — тобі, ти — мені». 5. Першопрохідник від Полтавщини до Петербурга на транспорті в одну нечисту силу. 8. Плід кавуна. 9. Гурт юних дубів. 10. Те, чим нерідко беруть і на вулицях, і в парламентах. 11. Текстильний банан. 12. Куцохвостий, полохливий, сподівається тільки на ноги. 15. Кінець, каюк. 17. Страшна зброя стоматолога. 19. Не танець, а світильник. 20. Фінікійська богиня кохання на грецький манір. 21. Засіб для прикрашання дійсності. 23. Герой казки О. Пушкіна. 25. Кому тканина для вишивки, кому основа чогось. 28. Прямо — посудина, переносно — голова. 30. Те, за що тримаються начальники. 31. Сімейка арок. 32. Звернення до собаки. 33. Напій богів. 34. Утопічна комуністична країна в книзі Е. Кабе.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Великий комбінатор, скомбінований двома не меншими комбінаторами. 2. Дзвінок на шиї барана-ватажка. 3. Улюблена страва качок. 4. Капітанчик-стрибунець у повісті О. Гончара. 5. Незряча, а бачить наскрізь. 6. Сісти в неї — осоромитись. 7. Приречений тримати на плечах небо. 13. Те, що часто відвертається від нас. 14. Вона, кажуть, урятує світ. 15. Місце, де народжуються зірки фігурного катання. 16. В чужий монастир з ним не сунься. 17. Мрія кожної Попелюшки. 18. Як він свисне, буде пізно. 22. Друг Мальвіни і П'єро. 23. Крилатий рибалка. 24. Самодур у сім'ї чи в державі. 26. Документ, котрий заповнюємо все життя. 27. Автопригода. 28. Як він оженився — шум учинився. 29. Екзотичне взуття.

Відповіді на кросворд «Футбол», опублікований 22 лютого

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 3. Беарзот. 6. Оверат. 7. «Рейпас». 11. Щаран. 17. Чепієн. 18. Мунтян. 19. «Адідас». 20. Дублер. 23. Банников. 24. «Вашаш». 25. Кендзьор. 26. «Гоязан». 27. Ворота. 28. «Карпати».

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Рекорд. 2. Тостао. 4. Протасов. 5. «Маракана». 8. Войнов. 9. Англія. 10. «Сантос». 12. Арбітр. 13. Команда. 14. «Зімбрул». 15. Номер. 16. «Стяуа». 21. Хавбек. 22. «Лаваль».

В кросворді, надрукованому 15 лютого, по вертикалі слід читати: 15. Народний поет Азербайджану.

Світська хроніка

ПРЕМ'ЄРА ТРЬОХ ТРОЯНД

Минулої суботи під Києвом, в Ірпені, на Четвертій лінії, було весілля: побралися 52-річний український драматург Ярослав Верещак і 23-річна актриса Чернігівського облдрамтеатру Олена Шапоренко. Красивішу, натхненнішу й щасливішу пару рідко доводиться бачити в наші дні — так стверджують очевидці. Пан Ярослав як драматург був вірний своїй яскравій творчій манері — він подарував молодій три навдивовижу гарні троянди, по сто карбованців кожна. Тісне коло глядачів було в захваті, як то й завжди буває на прем'єрах Верещака.

СПУ НЕ СПИТЬ

Спілка письменників України (СПУ) не проспала поетичного таланту Наталки Дзюбенко і прийняла її до своїх лав. Нам це вдвічі приємно, оскільки Наталка працює у нашій газеті — завідує поважним відділом історії України. Тож вітаємо — і СПУ, і Наталку!

АУФВІДЕРЗЕЕН!

Агентства «Ростислав-шоу» більше нема. Натомість засновано українсько - німецьку корпорацію (ще без назви), яка, зокрема, збирається збудувати на Україні завод грамплатівок! Ідея — геніальна. А поки що творчі групи колишнього «Ростислав-шоу» збираються в гастрольне турне по Німеччині. Це буде у травні. Тоді ж Україну на цілих п'ять років залишить і знаменита Віка Врадій — такий строк підписано нею контракту.

Христофор ГРУША.

Це ж треба!

БОРДЕЛЬ У ПЕРУКАРНІ

Перукарський салон «Краса» користувався у жителів Чернівців гарною репутацією. Та недавно вона була добряче підмочена — компетентні органи накрили тут підпільний дім розпусти.

Організував амурні послуги адміністратор із своєю дружиною. У потаємному кубельці обслуговувались лише товстосуми — кооператори, фарцівники, підприємці. Унаджувалися сюди й торгівці із Закавказзя.

Сервіс був взірцевим. Завсідників пригощали заморськими напоями, які адміністратор, знаючи смаки і можливості клієнтів, закупобував на чорному ринку. А от повії виявилися «товаром» ненадійним — нагородили кількох відомими хворобами. За неякісне обслуговування потерпілі відлупцювали адміністратора.

Підпільне кубло розпусти викрили працівники створеного недавно при обласному управлінні внутрішніх справ відділення боротьби за суспільну мораль.

Василь БАБУХ.
Чернівецька область.

ХТО ПЕРШИЙ У ЧЕРЗІ ЗА ДОПОМОГОЮ?

Кількість безробітних на Україні найближчим часом може досягти двох мільйонів чоловік.

На початку 30-х років останній безробітний залишив біржу праці. Ця подія знаменувала початок ери повної зайнятості. Так за задумом «архітекторів нового життя» було розпочато реалізацію найважливішого права людини — права на працю. Та й до останнього часу відсутність безробіття, можливість завжди влаштуватися на роботу ототожнювалася в більшості людей з проявом вищої справедливості і неухильної державної турботи. Та от довга черга безробітних стала реальністю.

За підрахунками, нині в колишньому СРСР загалом налічується близько 10 мільйонів незайнятих робочих місць. В Україні — понад 300 тисяч. До того ж приблизно стільки потребують додатково і колгоспи. Враховуючи, що вартість створення одного робочого місця в республіці становить в середньому 17,2 тисячі карбованців, можна уявити, скільки коштів вилетіло, як кажуть, у трубу. Це — майже 5,2 мільярда карбованців. Додамо сюди ще і обсяги незавершеного будівництва. Тільки по Донецькій області у старих цінах вони становили близько 2,7 мільярда карбованців, та до цього ще на півмільярда каробавнців невстановленого придбаного устаткування, що іржавіє на складах. До всього цього треба докласти робочі руки.

Нині ми перебуваємо (вкотре вже!) в перехідному періоді. Прийнято республіканський Закон про зайнятість населення. Згідно з рішенням Кабінету міністрів України, у республіці створено державну службу зайнятості, саме там реєструватимуться ті, хто тимчасово втратив роботу. Отже, треба бути максимально готовими до будь-якого повороту подій: оцінити можливий рівень безробіття; професійно-кваліфікаційний склад тих, хто тимчасово втрачає роботу; можливості перепідготовки і підготовки кадрів. Уже сьогодні потрібна ясність перспектив структурної перебудови народногосподарського комплексу республіки і кожної області.

Від того, де ми працюватимемо завтра і скільки нас буде зайнято в тій чи іншій галузі, залежить підготовка кадрів сьогодні. Ні в кого тепер не викликає сумнівів

На шляху до ринку

необхідність розвитку соціальної сфери. Це означає, що, крім фінансових і матеріальних затрат, для вирішення проблем розвитку соціальної сфери потрібно і кадри готувати. В такому великому промисловому місті, як, скажімо, Маріуполь, де процент зайнятих у невиробничих галузях — один з найнижчих на Україні — 18,2, немає жодного ПТУ, яке готувало б спеціалістів для них.

Окремо слід сказати про вугільні міста. Так, у Шахтарську близько половини працюючих зайнято у вугільній промисловості. Таке ж становище і в Торезі, Сніжному, Селидовому та інших середніх містах Донбасу. А в малих (Кіровське, Вугледар) зайняті у вугільній промисловості становлять переважну більшість. Така специфіка розвитку господарського комплексу цих міст породжує, з одного боку, нерозвинутість соціальної сфери, а з другого, із закриттям шахт, переходом до вільних ринкових відносин — велику армію безробітних.

Авторові цих рядків довелося брати участь у проведенні соціологічного дослідження з питань зайнятості населення в містах Кіровському та Вугледарі. Багато жінок, які мають високу кваліфікацію і бажання працювати, не можуть влаштуватися на роботу. Кількість їх становить понад 10 відсотків від загальної кількості трудових ресурсів. Понад 70 відсотків непрацюючих жінок заявили, що вони відразу ж зареєструються як безробітні, коли набере чинності Закон про зайнятість населення.

Головний парадокс нашого безробіття полягає в тому, що виникає воно при величезних дефіцитах усього. На Заході безробіття — це, як правило, результат перевиробництва. Вже всього багато, тому те, що виробляється менш вдалими підприємцями, не має попиту в населення, і робітники, які виробляють цю продукцію, змушені поповнити армію безробітних. У нас же, як кажуть, скрізь ніби виметено. Здавалося б, вироблий те, адже стільки всього не вистачає! Та ба! Орієнтовно кількість безробітних в Україні вже найближчим часом може досягти двох-трьох мільйонів чоловік.

Ризикну висловити припущення, що подальше погіршення економічного становища викличе більше безробіття, ніж стабілізація економіки, переведення її на вільні ринкові відносини. В першому разі просто нічим буде платити заробітну плату, в другому — наш бідний ринок потребуватиме переливання робочої сили з галузей важкої промисловості в галузі, що виробляють товари для людей. І це може привести до створення нових робочих місць, до того ж у великих кількостях.

Безперечно, це складне завдання, яке вимагає матеріальних і фінансових затрат. Проте, схоже, вибирати скоро буде вже ні з чого. Не треба себе ошукувати, думати, що переходимо до ринкових відносин. Ринок — це механізм взаємовідносин споживача і виробника, попиту і пропозиції. Він був завжди. Інша справа, що в одні історичні епохи він будувався на принципах рабства і покірливості, коли основного виробника було поставлено на коліна (немає значення ким — чи то плантатором, чи то римським імператором, чи то тоталітарною державою), коли був він тільки «гвинтиком», а всі інші вирішували за нього. В інші часи здійснювався пошук (що триває й тепер) шляхів вільного розвитку.

Навряд чи вдасться кому досягти кінцевого пункту на цьому шляху, але дехто пройшов по ньому значно далі від нас, при цьому не покалічивши психіку людей фальшивими поняттями про працю, її зміст і результати. Нам же належить перехід не до ринкових відносин (це спростило б завдання до техніцизму), а перехід від майже рабської психології і відповідної економіки до свободи.

Андрій ПРОСУЛЕНКО,
кандидат економічних наук.
Донецьк.

Фермер

СПІЛЬНИКИ НА ВЛАСНИХ ПОЛЯХ

Першим у Старій Ушиці землю в оренду взяв Василь Мацьков. Було це чотири роки тому. Удвох з Тимофієм Боніцьким, чоловіком не тутешнім, вони доглядали баштан на десяти гектарах. На схилі до затону директор господарства Микола Головко виділив їм грунт. І в перше ж літо зібрали сорок п'ять тонн кавунів. У радгоспну касу здали двадцять п'ять тисяч карбованців за реалізацію продукції. То був дохід з гектара вдвоє вищий, ніж в середньому по радгоспу.

Може, тому — живий приклад Мацькова був наяву — вже в наступні два роки землю в оренду взяли у Старій Ушиці та у Гораївці багато інших колгоспників.

Все в житті було, як на орендованій ниві. Маєш поле — нічим зорати, виписав у радгоспі насіння — нічим посіяти, дозрів колос — нічим скосити чи обмолотити. Та не губились радгоспні орендарі перед труднощами.

Коли ж навесні минулого року радгосп передав у розпорядження Староушицької селищної Ради народних депутатів майже три сотні гектарів сільгоспугідь, у тому числі вісімдесят п'ять гектарів для ведення селянських, фермерських господарств,— то вчорашні орендарі один за одним стали писати заяви до виконкому селищної Ради з проханням надати у постійне користування земельну ділянку. В минулому році на двох сесіях селищної Ради було розглянуто перші двадцять три заяви. І кожному, хто побажав вести фермерське господарство, виділено по три гектари землі. Саме стільки просили майбутні фермери.

Наприкінці минулого року староушицькі і гораївські фермери створили свою асоціацію «Дністер». Одержали дозвіл на відкриття у відділенні акціонерно-комерційного Агропромбанку «Україна» свого рахунку. На перших порах зважили спільні виробничі можливості. І що зможуть виробити вже в перший рік, і що з техніки прикупити, і як їм продукцію реалізувати. В облагропромі голова ради асоціації Олександр Ліщук зробив замовлення на потрібну техніку — трактори, плуги, сівалки, вантажні автомобілі. Але староушицька спілка фермерів поки що перша на Хмельниччині і на кінець минулого року становила кількісно майже третину від усіх фермерів області.

— Свій перший підрахунок,— каже фермер Василь Мельник,— ми зробили. Може, і приблизний, але виходить, що з сімдесяти гектарів землі, яку одержали в користування, вже за перший рік зберемо вісімдесят тонн хліба, двадцять тонн картоплі, близько двох сотень тонн овочів, на власних кормах виробимо не менше двадцяти тонн м'яса, стільки ж молока. От тільки як маємо ту продукцію реалізовувати? Поки що ніхто з облагропрому не задумувався над тим, аби нам, та й усім фермерам області, допомогти у створенні матеріальної бази для переробки продукції. Хотіли ми придбати приміщення ринку в Старій Ушиці, яке вже давно не використовується за призначенням, а підтримки з боку виконкому селищної Ради так і не знайшли.

Інша позиція у директора Староушицького радгоспу Миколи Головка — бери поле, бери сад. З радгоспівської ферми бичків для відгодівлі бери. Лишень діло роби, в своїй землі розвивайся. А торік двом місцевим Радам народних депутатів — Староушицькій селищній і Колодіївській сільській передав у розпорядження чотириста шістдесят гектарів ріллі. В тому, що у Кам'янець-Подільському районі працює третина всіх фермерів області, чимала заслуга і голови райвиконкому Володимира Яремчука.

Був час, коли в усіх селах Подністров'я мали розкішні сади, овочеві городи, пасіки. В підгір'ях — сіножаті. А спитайте людей старшого віку, то кожен вам скаже, як там, по долинах, узгірках, виноградники вгинались під вагою прозорих кетягів аліготе, шасли, чаклие, які пахкі меди пасічники брали, виробляли соняшникову олію, вирощували тютюн. А тепер? Скільки садів порубано? Скільки виноградників викорчувано? От і ставлять собі за мету спільчани асоціації «Дністер» відродження багатств нашого краю.

Володимир ПИЛИПЧУК.
Стара-Ушиця
Кам'янець-Подільського району
Хмельницької області.

ОДИН АКР—ОДИН ДОЛАР?

Верховній Раді було представлено зміни й доповнення до Земельного кодексу. Після тривалої дискусії депутати вирішили роз'їхатися по виборчих округах, порадитися з виборцями, а до обговорення і постатейного прийняття повернутися на початку березня. Зміни й доповнення до Земельного кодексу коментує член авторського колективу, академік Леонід НОВАКІВСЬКИЙ:

— Ми дуже запізнилися, бо концепція про приватизацію, яка декілька разів розглядалася на Верховній Раді, не одержала необхідної підтримки. І склалася дивна ситуація: ми оголосили про приватизацію землі, а в Законі ще не було поняття — приватна власність...

Отже, постало питання, що перш ніж змінювати Земельний кодекс, потрібно прийняти Закон про форми власності на землю. І от 30 січня Закон прийнято, тож з'явилася можливість вносити зміни до Земельного кодексу.

Держава залишає за собою частину земельного фонду, яка у приватну власність передаватися не буде. Це — землі загального користування населених пунктів, вугільної й важкої промисловості, транспорту, зв'язку, оборони, землі природоохоронного, оздоровчого, історико-культурного значення, лісового фонду, а також дослідних господарств, наукових установ та учбових закладів.

Щодо колективної власності, то вона визначена як власність колективу громадян. Тобто це є сума власності кожного конкретного громадянина, який об'єднується в колективне господарство, асоціацію чи акціонерне товариство. У проекті, поданому на розгляд Верховної Ради, ми намічаємо, що протягом трьох років після одержання землі у приватну власність її не можна буде продавати.

І чи не найголовніше: якою буде плата за землю? Тут є два питання: плата за викуп (передачу) земель у власність і плата за користування землею. Розмір так званої нормативної ціни землі, за якою передбачено передавати ділянки за плату, пропонується встановити як двадцятикратний розмір земельного податку. В середньому по Україні за гектар орних земель ця ціна складає близько 7 тисяч карбованців.

Щодо земельного податку, то його сплачуватимуть як власники, так і ті, що продаватимуть землю, а орендарі сплачуватимуть орендну плату. Про розмір цих платежів підготовлено проект закону. За попередніми даними, розмір земельного податку на гектар орної землі складає 350 — 400 карбованців, а за пасовища — до 110 — 140 карбованців. У містах і селищах податок — набагато вищий.

Коли обмежувальний строк — три роки — закінчиться, кожен власник зможе розпоряджатися землею на власний розсуд — продавати, міняти, дарувати.

Великі суперечки були, і, можливо, ще будуть щодо надання землі зовсім безплатно. Багато фахівців наводять приклад Сполучених Штатів: коли там освоювали нові території, то для того, щоб громадянин знав, що цю землю ніхто в нього не зможе забрати, він повинен був її викупити. І там ввели символічну плату: 1 акр землі — 1 долар. Дехто пропонує ввести символічну ціну і в нас. Авторський колектив вважає, що продаж землі або передача її за кошти — питання дуже дискусійне, оскільки, як відомо, і в межах території України на 1939 рік, і в Західній Україні селяни мали у своїй власності понад 65 відсотків землі. Її в них було забрано без будь-якої оплати.

Записав
Іван БЕЗСМЕРТНИЙ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

СПОЧАТКУ БУЛА ШКОЛА

Схолі — у греків, мектеп — у кримських татар, бет-сефер — у євреїв. Усе це — школа. Повертаючись з «нової історичної спільноти людей», саме з неї починають своє відродження греки, гагаузи, угорці, німці, українці... Починають з абетки, читанки, історії, народознавства. Втративши майже сторіччя на будівництво комунізму, нації й народності, сущі в Україні, поспішають відродитися, надолужити, наздогнати вільний цивілізований світ.

Сьогодні в Україні — 327 загальноосвітніх національних шкіл, де навчається 52 тисячі учнів — представників етнічних груп нашої держави: 110 румуно-молдовських, 59 угорських, 4 польських, 4 єврейських...

Розроблено концепцію російської національної школи і підписано з Росією угоду про забезпечення її тематичними планами, підручниками, фахівцями.

Є нині в Україні й «етнічні» гімназії, ліцеї, факультативи, класи. Є спеціальні кафедри, що готують педагогів для цих навчальних закладів, приміром, у Львівському, Ужгородському, Сімферопольському, Донецькому, Київському університетах. Є й філії видавництва «Освіта» для національних меншин: у Львові — польська, Сімферополі — кримськотатарська, Чернівцях — румунська. Створено інститут національних відносин... Здається, робиться все. Але так довго рубали національне коріння, що тепер важко знайти в ньому хоч якісь живі клітини, спроможні дати вруна. Так довго чекати тепер тих врун.

Нескорений дух народів кличе сьогодні нові покоління до відродження. І починають його українці, росіяни, кримські татари, греки, євреї з початку — з дитинства, зі школи, з мектепу, схолі, бет-сеферу...

Катерина КІНДРАСЬ, спеціальний кореспондент «Голосу України» з питань освіти і науки.

ДОВГА ДОРОГА ДОДОМУ

Мектеп

Кримських татар спіткала доля багатьох тюркських народів колишнього СРСР. Наприкінці двадцятих років їх позбавили рідної писемності: замінили арабську абетку на латинську. Не минуло й десяти років — і за примхою більшовицьких правителів місце латини в кримськотатарській мові зайняла кирилиця.

Не знав тоді кримськотатарський народ, що його чекає ще одна страшна трагедія — вигнання зі своєї історичної батьківщини.

Сьогодні кримські татари повертаються додому. Їх уже поселилося на сонячному півострові 170 тисяч, впродовж найближчих п'яти років прибуде ще 400—600 тисяч. Батьки прагнуть, аби діти вивчали й знали історію, традиції, мову своїх предків. Поки що лише у восьми класах (чотирьох перших і чотирьох других) Чорноморського, Кіровського та Джанкойського районів усі предмети викладаються кримськотатарською мовою. І треба бачити, з яким натхненням й ентузіазмом працюють учителі, прищеплюючи дітям любов до рідного слова.

Проблеми з підручниками. У довоєнні роки на півострові існувало близько двох тисяч шкіл, де викладання велося кримськотатарською мовою. Підручники тих часів безумовно застаріли, їх треба переписувати, перевидавати.

— Проблема з кадрами чи не найболючіша,— розповідав головний інструктор-методист з організації і вивчення національних мов Управління народної освіти Ради Міністрів Кримської АРСР кандидат фізико-математичних наук Васві Абдураїмов.— На всю автономну республіку маємо 332 вчителі кримськотатарської мови, яка вже викладається як окремий предмет у **4196 класах** і в 582 — факультативно. Можете собі уявити навантаження педагога. Діти навчаються у дві, а то й три зміни. Нерідко один і той же учитель змушений «розриватися» між кількома школами Сімферополя, Ялти, Севастополя.

Третій рік на філологічному факультеті Сімферопольського державного університету існує кримськотатарське відділення. Студенти вивчають фольклор свого народу, сучасну кримськотатарську мову, історію мови, літератури, а також старотюркську філологію. Доценти Е. Акмулаєв (до речі, автор кримськотатарського букваря), Д. Бекіров, викладачі Р. Берберова і Л. Алієва впевнені, що мине рік-другий — і їхні вихованці стануть справжніми носіями і пропагандистами рідної мови, літератури, історії.

Неабиякі надії покладають тут на повернення в автономну республіку великого спеціаліста з кримськотатарської мови, професора Айбера Меметова, який нині мешкає і працює в Ташкенті. Васві Абдураїмов з радістю ділиться своїми планами вже з наступного навчального року відкрити в Сімферополі кримськотатарське педагогічне училище і поступово реорганізувати його в педагогічний інститут.

...Що й казати, надто важке й довге повернення додому. Але ж повернення. Але ж додому.

Олександр ПІЛАТ, власний кореспондент «Голосу України».
Сімферополь.

ДОНБАСЬКИЙ «СІРТАКІ»

Схолі

Нещодавно в Донецьку відбувся І Установчий з'їзд греків України. Місцем його проведення шахтарський край став не випадково. Адже після українців і росіян грецька національна громада тут найчисленніша — в Донбасі мешкає близько 84 тисяч греків.

— Нам конче необхідно «вписатися» в загальну панораму культурно-національного руху України, — підкреслив на з'їзді голова Спілки греків України доктор філософських наук І. Ялі. — Не з боку, не поруч, а всередині цього процесу можливе і наше відродження.

Школи, класи з новогрецькою мовою викладання сьогодні відкриті в Маріуполі, Великоновосілківському, Волноваському, Першотравневому та інших районах. У дев'яти школах, тринадцяти факультативних групах новогрецькою оволодівають близько 200 дітей. Бажаючих навчатися в схолі (грецькою — школа) мови своїх предків чимало. Однак хронічно не вистачає підручників, словників, кваліфікованих викладачів. Щоправда, напередодні Різдва греки одержали святковий подарунок — у Києві побачив світ такий жаданий Буквар. Нині ж підручники греки України одержують з Ташкента та Тбілісі. Педагогічні кадри готуються здебільшого теж за кордоном. Вісім викладачів новогрецької проходять сьогодні стажування в московських вузах, п'ять підвищують свою кваліфікацію в Греції, стільки ж — у Сімферопольському університеті. Нарешті, перші кроки в цьому важливому напрямі робить і Донецький університет — нещодавно тут відкрито факультатив новогрецької мови, який веде грек із Кіпра Тасос Периклеус. Великі надії покладає грецьке освітянство і на майбутніх випускників нещодавно створеного Маріупольського гуманітарного коледжу.

Нове покоління знову розучує знаменитий національний танок «Сіртакі».

Юрій ДОЦЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

ДЗВІНОК З ІЗРАЇЛЮ

Бет-сефер

Маліє наш «маленький Париж»,— з гіркотою сказав мені якось знайомий чернівецький письменник.— На жаль, усвідомлюємо це із запізненням.

Коли на Буковині рахунок емігрантів пішов на тисячі, ми раптом помітили, що спорожніли ряди здібних музикантів, ювелірів, кравців, шевців. Ми відразу відчули, що нас безповоротно покидає тямовитий, талановитий народ — мойсеєве плем'я, яке «за довгі роки співжиття залишило після себе на буковинському терені щедрий «культурний пласт». То і наш спадок. Двом народам належать тепер народжені на слов'янській землі єврейськими матерями геніальний поет Пауль Целан, байкар Елізаер Штейнбарг, співак світової слави Йосиф Шмідт.

Парадоксально, але ренесанс єврейської культури припадає на часи, коли буковинський край входив до складу Австро-Угорської імперії. Третя за чисельністю єврейська громада тоді розжилася на власний народний дім, національний театр, історичний музей, сорок (!) синагог. Набуло великого розмаху єврейське шкільництво. Однак усі ці надбання були насильно експропрійовані більшовицькою тоталітарною системою під виглядом «боротьби з космополітизмом».

Нині молода українська держава проголосила рівноправне ставлення до всіх етнічних груп, які мешкають на її території. Відомо, що всяка політика красна своїми плодами. Перший її плід уже визрів на буковинському понівеченому дереві — тут відкрито першу на вкраїнській землі загальноосвітню єврейську школу (до речі, на івриті «школа» буде «бет-сефер», що дослівно означає «будинок книги»). Нелегким було це народження. Місцева влада довго підшукувала необхідні приміщення, неквапливо умебльовувала та обладнувала класи. Тому перший дзвінок пролунав тут аж у другій половині вересня. Сумнівалися вчителі, чи вдасться набрати потрібну кількість дітей. Вдалося. Нині у восьми класах — сто двадцять сім школярів.

— Бажаючих було значно більше, — розповів директор школи Борис Абрамович Вольман.— Але ми відхилили їхні заяви, оскільки не знайшлося всім місця в тісному приміщенні. Бо ж навіть з цією сотнею діточок проводимо заняття в дві зміни. А на уроки хімії, фізики, фізкультури водимо учнів до сусідньої школи.

Непокоїлися педагоги, чи зможуть дістати модерне обладнання для комп'ютерного класу. Можуть. Однак зумисне не беруть — ніде встановити.

Хоч не пишно, та затишно, кажуть на Буковині. Тісні класні кімнати прикрашають квіти, дитячі малюнки, аплікації. Зрештою, тут панує культ образотворчого мистецтва, який «проповідує» вихованцям відомий буковинський художник Броніслав Тутельман. Він з тих, хто запропонував свої послуги добровільно.

Безкорисливість привела сюди й громадян Ізраїлю Аелен та Давида Ароні — молоде подружжя знайомить чернівецьких малюків з традиціями та обрядами єврейського народу. Таких опікунів у молодої національної школи чимало. На жаль, в основному це зарубіжні «спонсори». Головний покровитель — ізраїльський інститут «Медрешет Єрушалайм». Він надсилає підручники, шкільне приладдя. Неабияку фінансову підтримку надає й чернівецька агенція «Сохнут». Школярі вже відпочивали за її рахунок у Трускавці, Карпатах, набиралися сил у літньому таборі.

Багато часу тут відводять історії й культурі рідного народу. У школі дітям дозволено звертатися до вчителів лише на ім'я, не «викати». Це одна з давніх єврейських традицій. Форма звертання на «ви» відсутня в івриті. Завдяки цьому, на думку педагогів, між учителями й учнями зникає бар'єр відчуженості. Вихованці школи ростуть потенційними поліглотами. Окрім івриту, вивчають українську, російську та англійську мови. І ніхто не нарікає на насиченість програми.

...Нашу розмову з директором перервав телефонний дзвінок. Турбував представник однієї з ізраїльських фірм. Пропонував обладнання для комп'ютерного класу. Безплатно. Директор відмовився. Мотив відомий: злиденне приміщення для дорогого дарунка.

Шкода, цієї розмови не чули представники місцевої влади. Шкода, що не були вони й у директорових «шкурі», коли той, червоніючи, водить численних зарубіжних гостей облупленими коридорами з продірявленою підлогою.

«Дозвольте опікуватися вами»,— це рядок з вітальної телеграми, яку надіслав педколективові в день новосілля тоді ще Голова Верховної Ради України Леонід Макарович Кравчук. Учні та вчителі єврейської національної школи дуже сподіваються, що ці гарні слова обернуться ділом.

Василь БАБУХ, власний кореспондент «Голосу України», депутат обласної Ради народних депутатів.
Чернівці.

БУДНІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІЙСЬКА

Огляд

Міністерство оборони України потроху відходить від присягової ейфорії і розумієш — починаються будні. З суворими реаліями, з безліччю труднощів і проблем.

Призначення командуючими Київським військовим округом генерал-лейтенанта В. Борискіна, Прикарпатського — генерал-лейтенанта В. Степанова, Одеського — генерал-лейтенанта В. Радецького стало початком докорінної реформи армії в Україні. Основні її положення сформульовано у військовій доктрині, розробленій центром оперативно-стратегічних досліджень Міністерства оборони, який очолює генерал-майор В. Гречанинов. Вона складається з трьох частин: військово-технічної, військово-економічної та соціальної. Українська військова доктрина відмінна від усіх інших доктрин світу. Вона миролюбна, базується на принципі оборонної достатності, враховує історичний досвід українського народу, який ніколи не був агресором.

Доктрина передбачає створення таких збройних сил, які могли б захистити суверенітет України, але були б недостатніми для агресії проти інших держав. У ній Україна оголошується без'ядерною державою. При цьому автори доктрини стверджують, що військова рівновага з ліквідацією в Україні ядерних озброєнь збережеться, бо в сучасних умовах атомна атака була б самогубством насамперед для самого агресора. Європа нашпигована ядерними електростанціями, нафто-, газо- і аміакопроводами. Застосування навіть тактичної ядерної зброї, не кажучи вже про міжконтинентальні балістичні ракети, означало б планетарну екологічну катастрофу. Враховуючи це, Україні вигідно позбутися ядерної зброї, лише на підтримку якої в боєздатному стані щорічно витрачалися мільярди.

Вимальовується структурний скелет без'ядерних Збройних Сил України. На базі військових округів створюються три оперативних командування сухопутними військами: Західне, Південне і Резервне. Всього сухопутні сили нараховуватимуть 200 тисяч чоловік. Військово-повітряні сили України утворять 4 групи: першу, другу, третю і морську. Військово-морські сили складатимуться з 16 бригад, кораблів берегової оборони та авіації ВМФ. Крім бойових частин і з'єднань, Збройні Сили України матимуть 10 тисяч чоловік, які служитимуть у залізничних військах. Докорінно зміниться система військово-навчальних закладів. В Україні на базі численних училищ буде створено військову академію, 3 вищих училища і 4 навчальних центри. Апарат Міністерства оборони України нараховуватиме 600 чоловік.

До 1994 року Україна ліквідує на своїй території ядерну зброю. Це означатиме, що війська СНД стратегічного призначення також відійдуть до Міністерства оборони України.

Мінська зустріч у верхах, де маршал Є. Шапошников репрезентував 12-го члена СНД — збройні сили, переліт шести бомбардувальників з летовища в Старокостянтинові, нові дебати довкола Чорноморського флоту знову привернули увагу громадськості до армійської теми. Півтора тижні, що минули після наради в Мінську, засвідчили: позиції України, Білорусі, Молдови, Азербайджану щодо розбудови власних армій залишилися незмінними. Інші члени СНД приступили до створення об'єднаних збройних сил з Росією на чолі.

Якщо врахувати, що в Україні нині півтора мільйона військових, стане зрозуміло, якою проблемою вже є і буде в майбутньому адаптація людей у військовій формі до цивільного життя. Потрібна державна програма і кошти, щоб учорашні льотчики, ракетники, танкісти безболісно увійшли в нове життя.

Але судячи з того, як обійшлися з офіцерами в колишній ВПШ у Києві, виставивши центр адаптації військових на вулицю, турботами військовослужбовців на «гражданці» мало хто опікується. А відтак можливі нові перельоти «чорних полковників». 13 офіцерів на чолі з полковником Чорним на 6 фронтових бомбардувальниках СУ-24 М, які здійснили переліт зі Старокостянтинова на підмосковний аеродром у Чкаловську, як героїв зустрічав сам головком ВПС генерал-полковник П. Дейнекін. Якщо масове звільнення офіцерів у запас (а воно неминуче) означатиме, що людей просто залишають напризволяще, військові разом з технікою і сім'ями, шукаючи прихистку, рушать у Росію.

Багато суперечок у вищих ешелонах військової влади в Україні точиться сьогодні довкола тези позаблоковості. Недавній приїзд до Києва генерального секретаря НАТО М. Вернера, його переговори з міністром оборони України генерал-полковником К. Морозовим знову підтвердили правоту тих, хто вважає, що статус позаблоковості для України може бути лише тимчасовим. Інтеграція в НАТО означала б для нас більшу безпеку при менших військових витратах.

Ті, хто до проголошення незалежності України виступав за створення національного війська, стверджували, що в ньому відразу ж зникне страшне прокляття сучасної армії — «дідівщина». За «круглим столом» у редакції газети Протиповітряної оборони України «Страж неба» один з фундаторів Спілки офіцерів України, начальник соціально-психологічного управління Міноборони України полковник В. Мулява підтвердив, що міністерством розробляється новий тип армійської служби, підмурком якої будуть нові соціальні відносини. Репресивна регламентація діяльності війська, вважає В. Мулява, була головною причиною жорстокості і насильства в армії. Тепер Міністерство оборони прагне зламати цю систему і побудувати відносини військовослужбовців на засадах співпраці і дружніх взаємин. Це й призведе, переконаний полковник Мулява, до викорінення багатьох негативних явищ в армії, передусім «дідівщини».

Але як конкретно можна почати зламувати «репресивну регламентацію»? Насамперед прийняттям нових правових документів Збройних Сил України. Велика група спеціалістів сьогодні вже працює над ними. Загальновійськові статути української армії, врахувавши все позитивне, що було і є в арміях світу, матимуть і свою національну специфіку. Фахівці, що працюють над статутами, виходять з того, що служба має бути продовженням процесу становлення та розвитку особистості. Ідейними підвалинами Радянської Армії було засноване на утопії вчення марксизму-ленінізму. Ідейною ж основою українського війська стане патріотизм. Наші солдати і офіцери будуть справжніми, переконаними патріотами України. І не лише українці, а й представники всіх націй і народностей, сущих в Україні.

Прогноз про народження нових ідейних основ (а без них оборона Вітчизни неможлива) залишиться декларативним, якщо не буде спеціалістів, які реалізовуватимуть таку концепцію. Міністерство оборони України нині залучає до роботи велику групу соціологів-практиків, психологів-фахівців у галузі рольового тренінгу, прикладної психології. Нерепресивні методи спілкування між військовими можна впровадити лише в ході практичних занять. Чи можна перекваліфікувати на цю роботу колишніх політпрацівників? Міноборони України вже почало таку перекваліфікацію. Адже серед колишніх «комісарів» немало офіцерів з багатим досвідом роботи з людьми. Їм під силу освоїти за короткий час нові спеціальності — соціального психолога, соціолога, економіста. Соціально-психологічне управління Міністерства оборони України запрошує сьогодні на роботу також спеціалістів, які б добре знали історію України та її Збройних Сил. У війську потрібно відроджувати духовність. Не виключено, що незабаром в казармах з'являться і священики.

Працює Міністерство оборони і в напрямі розробки нових одностроїв та знаків розрізнення національної армії України. Хоча, на жаль, це поки що далека перспектива. Коштів, щоб зодягнути наші Збройні Сили у свою форму, немає. Найближчим часом зміняться лише солдатські погони — на них зникнуть літери «СА».

Сьогодні ще важко, побувавши у військових частинах і штабах, відрізнити Збройні Сили України від колишньої Радянської Армії. Ті ж самі однострої, статути, команди, навіть ленінські кімнати з відповідним ідеологічним начинням збереглися. Але прийдешня весна принесе, віриться, вітри оновлення і в солдатські казарми. Служба стане справді священним обов'язком. Як споконвіку в Україні.

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ, військовий оглядач «Голосу України».

Фото Михайла РЕКУНОВА.

Спорт

«СВАТАННЯ» ВІННИЦЬКОЇ «НИВИ»

— Чи вирішили нарешті питання із старшим тренером? — запитав начальника команди «Нива» (Вінниця) Ігоря Гатаулліна, який приїхав до Федерації футболу України заявляти свій колектив у чемпіонат країни.

— Влучили в найболючішу точку. Поки ніяких зрушень. Пропонували цю посаду кільком відомим фахівцям. «Сваталися», скажімо, до Леоніда Колтуна, коли той працював ще з волгоградським «Ротором». Він повернувся в Україну транзитом через Полтаву і прийняв «Ниву», але не вінницьку, а тернопільську. Зробив Леонід це кілька днів тому в Ужгороді. Потім вели переговори з іншим Леонідом — Буряком, який нещодавно повернувся зі США, де працював із студентською командою. На жаль, і тут втішного мало. Буряк і не погодився, і не відмовився від нашої пропозиції.

— І хто ж тепер стоїть біля керма колективу?

— Обов'язки старшого тренера з 15 серпня минулого року виконує В'ячеслав Грозний. Йому допомагає Павло Касанов, який зіграв у Вінниці чотирнадцять сезонів.

— Гаразд, з тренерами більш-менш з'ясувалося. А що тепер робить ваша «Нива»?

— Проводить в Ужгороді третій, завершальний, етап підготовки. П'ятого березня вирушить до Кременчука, де зіграє з «Кременем», командою Володимира Лозинського, перший матч національного чемпіонату.

Перед цим ми готувалися у Вінниці на базі військового санаторію. Умови були чудові. Потім переїхали до Сочі.

— Як переживаєте нинішні складні часи?

— Маємо певні фінансові проблеми. Вони, щоправда, не такі гострі, як в інших колективах. Наш головний спонсор — облвиконком. Не виключено, що незабаром «Нива» стане бюджетною командою. Це допоможе вижити.

— Хто пішов, хто прийшов?

— Створюємо практично новий ігровий ансамбль. Адже вісім гравців (шестеро з них — основні) залишили клуб: Шарій, Причиненко, Золотницький, Біляченко, Попов, Мансілов, а ще — Решко і Роздобудько, які не були основними. Вкомплектувалися футболістами, які відслужили в армії. З Одеси взяли воротаря Шуховцева, з Києва запросили Надуду, Горшкова та Ногіна. З Київського інституту фізкультури до нас прийшов форвард Ігнатьєв, з рівненського «Вереса» центральний захисник Сарнавський, нарешті, з «Кременя» — Приходько...

Ситуація у вінницьких тренерів, зрозуміло, не з простих.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ВОНИ ВИЙДУТЬ НА ПОЛЕ

Шостого березня стартує перший чемпіонат України з футболу. Сьогодні ми починаємо знайомити читачів із складами команд, які виборюватимуть звання чемпіона нашої країни.

«ДИНАМО» (КИЇВ)

НАЧАЛЬНИК КОМАНДИ — Ошемков Михайло. ГОЛОВНИЙ ТРЕНЕР — мсмк Пузач Анатолій. ТРЕНЕРИ — змс Колотов Віктор, змс Безсонов Володимир.

ВОРОТАРІ: Кутепов Ігор (1965 року народження), Мартінкенас Вальдемарас (1966), Сирота Святослав (1970); ЗАХИСНИКИ: Алексаненков Андрій (1969) Безсмертний Анатолій (1969). Заєць Сергій (1969), Мороз Юрій (1970), Цвейба Ахрік (1966) Шматоваленко Сергій (1967), Лужний Олег (1968), Єщенко Олександр (1970); ПІВЗАХИСНИКИ: Анненков Андрій (1969) Беца Степан (1970). Волотьок Сергій (1967, з команди «Зоря», Луганськ). Грицина Юрій (1971), Квіткаускас Гінтарас (1967, з вільнюського «Жальгіріса»), Ковалець Сергій (1968), Матвєєв Олег (1970), Мороз Віктор (1968), Суніасян Ерванд (1967, з єреванського «Арарата»), Шаран Володимир (1971), Яковенко Павло (1964); НАПАДАЮЧІ: Нікулін Олег (1970, з новосибірського «Чкаловця»), Саленко Олег (1969), Мінтенко Віталій (1972).

«НАФТОВИК» (ОХТИРКА)

НАЧАЛЬНИК КОМАНДИ — Яненко Василь. ГОЛОВНИЙ ТРЕНЕР — Душков Валерій. ТРЕНЕРИ — Боярчук Валерій, Геннадій Макаров.

ВОРОТАРІ: Прохоров Юрій (1959, із команди «Зарафшан», Навої), Симкович Валентин (1962); ЗАХИСНИКИ: Єрмак Анатолій (1958), Єрмак Василь (1961), Яїчник Віктор (1962. з КФК Запорізької області), Сухарєв Сергій (1962, із «Зарафшана», Навої), Попович Віктор (1962); ПІВЗАХИСНИКИ: Піскун Едуард (1967), Шуршин Борис (1958), Горох Сергій (1969), Захаров Олександр (1966, з севастопольської «Чайки»), Євтушок Олександр (1970, з КФК, Крим), Задорожний Ігор (1962) Листопадов Сергій (1974), Грачов Олексій (1969, з сімферопольської «Таврії»), Липинський Микола (1968); НАПАДАЮЧІ: Денисенко Едуард (1964), Матвейченко Павло (1969), Костюков Сергій (1975, з ДЮСШ «Нафтовик»).

Гірка горілка

Примхливого початківця бувалі люди вчать: «Поганої горілки не буває — є добра і дуже добра». За офіційним аналізом «Укрлікергорілки», на Луганському заводі оковиту роблять саме дуже доброю. Смаковий ефект банальний — усе залежить від води, якою розчиняють спирт. Першу очистку вона проходить у вапнякових донбаських надрах. Потім — подвійна фільтрація за доволі рідкісною технологією перегонки через спеціальні смоли...

Втім, затятим п'яничкам ці тонкощі до «лампочки». Аби горіло. Власне, і поміркованим тверезникам не до естетичного застілля. Пам'ятний перебудовний 85-й, що заодно започаткував «формування здорового способу життя», поклав край і пристойному асортименту хмільної продукції. Із 65 видів вишуканих горілок, наливок, лікерів, настоїв виробництво стрімко скотилося до буденної «Російської», почасти «Столичної» і вже зовсім зрідка — до «Гіркої з перцем», яку жінки потроху цідять у пляшки через лійку.

За рік-два лягли під корінь сади і виноградники, перевелися плантації цілющих трав — компонентів для настоїв, пішли на брухт імпортні розливні лінії (директор щодня звітував у райком, як виробництво перепрофільовується на сиропи). Бракує елементарного: пляшок із високою шийкою під загвинчення (вивезені до Польщі), фольги для пробок (посилали в Росію КамАЗ цукру на бартерний обмін під охороною двох міліціонерів-автоматників). Ну, а в нас, споживачів, катма зайвих купонів.

...Просив сусідський дід допомогти набрати з погреба картоплі. Піднімаюсь нагору з повною цеберкою, а драбина — навпіл. Почухав Романович потилицю:

— Вісімдесят років стояла — і на тобі!

Сто років курів Луганський лікеро-горілчаний завод. Либонь, теж виснажився. А добру горілку гнали. Хто встиг — скуштував. Хто спізнився — нехай повірить на слово. Можливо, ще й налагодиться....

Сергій СКИБА.

Фото Юрія ХРОМУШИНА.

Луганськ.

ЕКОНОМІЧНО ВІЛЬНА МРІЯ

А як у них!

Вільні економічні зони існують у багатьох країнах світу. Створюються вони і в Росії. У чому полягає різниця між вільною економічною зоною і звичайною областю? На це та інші запитання відповідає заступник голови Комітету з питань розвитку ВЕЗ «Янтарь» Юрій БЕДЕНКО.

— Юрію Семеновичу, коли було створено ВЕЗ?

— Офіційно вона виникла у червні 1990 року: саме тоді Верховна Рада Росії прийняла Постанову з цього приводу. У 1991 році була прийнята Постанова Голови ВР Росії Б. Єльцина, який і дав нашій зоні назву «Янтарь».

— Чим відрізняється ВЕЗ від звичайної області?

— У ній скасоване мито на ввіз і вивіз продукції, встановлені 5-річні «податкові канікули», а після їх закінчення податок становитиме 50 відсотків від загальновизначеного на решті території республіки.

— Чи має адміністрація області право на власний розсуд укладати угоди із урядами інших держав?

— Так. Нині готуємо угоду з деяких питань з Литвою, недавно уклали угоду з Польщею, але документи має затвердити Верховна Рада Росії.

— Чи має Калінінградська область якийсь особливий статус?

— У зв'язку з тим, що ми відокремлені від власне Росії територіями двох незалежних держав — Литви і Білорусі, адміністрація області кілька разів подавала на розгляд Верховної Ради Росії проекти постанов про надання ВЕЗ «Янтарь» екстериторіальності. Результатів поки що немає.

— Як вирішується питання із забезпеченням жителів області продовольством?

— Область забезпечує себе м'ясо-молочною продукцією, і 30 відсотків цієї продукції ми відправляємо до республіканського фонду.

— Ви збираєтеся вводити купони? Коли?

— Так, ми маємо захищати свій споживчий ринок. Купони, очевидно, будуть одноразові, але із серіями і номерами, щоб зменшити імовірність підробки. А вводити будемо найближчим часом.

— Чи збільшується кількість підприємств, які виробляють якусь продукцію? Тобто, чи залучають значні податкові пільги виробників?

— За півтора року існування ВЕЗ «Янтарь» в області зареєстровано 2 тисячі 400 різноманітних підприємств, 70 СП, 4 біржі, близько 20 комерційних банків із статутним фондом від 10 до 400 мільйонів карбованців, акціонерні та інвалютні компанії.

— І все-таки, яких підприємств та кооперативів більше?

— Переважна більшість, звичайно, торгово-посередницьких. Але це дуже важливо!..

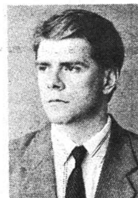
— Чи може місцева Рада заблокувати рішення глави адміністрації ВЕЗ?

— Земля поки що знаходиться у розпорядженні місцевих Рад, і якщо глава адміністрації вирішить на тій землі щось побудувати, то доведеться домовлятися або викупати землю...

Розмову вела Катерина ВОРОНЕНКО.
Калінінград.

Подія тижня: коментар спецкора міжнародного відділу

КОЛИ Ж БУДЕ ЧУДО?

Проведення в Києві міжнародної консультаційної наради з питань зовнішнього боргу і нове підтвердження Україною готовності гарантувати виплату своєї частини (а, можливо, навіть і більшої — за рахунок передання нам відповідних повноважень країнами Прибалтики) є, безперечно, однією, з головних подій тижня.

Конкретна пропозиція учасників наради щодо створення спеціальної банківської установи, що займатиметься операціями сплати боргів та відсотків з них, це, напевне, те, чого найбільше чекали західні кредитори колишнього СРСР. Навряд чи зарубіжні засоби масової інформації продовжуватимуть писати, що Україна — республіка, яка поки що не збирається сплачувати позики (а така інформація широко подавалася «за бугром» до останнього часу, незважаючи на численні заяви Президента, депутатів й урядовців України). Реалізація пропозицій, схвалених нарадою, є й своєрідним сигналом, що ми підтверджуємо старі зобов'язання і готові прийняти нові необхідні нам позики. Причому передусім не «харчові», а інвестиційного характеру.

Надійшло повідомлення і про перший кредит Україні — 50 мільйонів канадських доларів. Фактично йдеться про прорив кредитної блокади нашої республіки. Саме блокади. Бо коли останнім часом чуєш про поновлення фінансової допомоги країнам СНД, то складається враження, що на Заході просто плутають співдружність з Росією — і всі переговори, і відповідні операції здійснює лише вона.

А на черзі наш вступ до Міжнародного валютного фонду і створення фонду стабілізації національної валюти.

Втім, розраховувати на те, що позики МВФ для перебудови української економіки та фінансової системи надійдуть скоро, — справа марна. Перших кроків чекають від нас самих, себто істотних економічних реформ. Визначаючи їхню першочерговість, Верховна Рада, проте, постійно відкладає розгляд найважливіших економічних законів — юридичної основи реформ. А час минає...

Минає, а ми його втрачаємо. Втрачає уряд, який переважно лише обговорює економічні програми.

Створення стабілізаційного фонду, спрямованого на встановлення довіри до нової української валюти, за вимогами МВФ передбачає наявність щонайменше збалансованого бюджету, сильного центрального банку і розумної податкової системи. А ми — ну ніяк.

Наше відставання в економічному реформуванні від сусідів — це тільки козир для них. Та ж Росія (хоча вона, кажуть, нам не приклад) просунулася далеко вперед. Звичайно, зарубіжним кредиторам вигідніше співпрацювати з тими, у кого реформи хоч і спотикаються, але йдуть скоріше. А слова більшості державних представників із закордону під час їхніх візитів до Києва, що в Україні найкращі умови для співробітництва, здається, не що інше, як прояв дипломатичного політесу. Поки що...

Розмови про перспективи і потенціал України, її вигідне геополітичне положення (щоб привернути до себе увагу розвинутих країн) залишаться лише розмовами, якщо не показати наші здатності в конкретиці, не завоювати авторитету справжніх реформаторів, незважаючи на перешкоди, які, безперечно, будуть. Ось тоді вже можна буде говорити про нашу спільну мрію — українське економічне чудо — всерйоз.

Олексій ЄВСІКОВ.

ЩЕ РАЗ ПРО ПРИАРАЛЛЯ

Постанову «Про невідкладні заходи щодо докорінних змін умов проживання населення Приаралля» прийняла Верховна Рада Республіки Казахстан. У ній вкотре констатуються сумні факти: усихання Аральського моря, порушення рівноваги оточуючого природного середовища, погіршення умов проживання і здоров'я людей у регіоні. А також незадовільне виконання раніше прийнятих рішень урядом республіки з цієї проблеми. Ряд районів визнані зонами екологічного лиха. Місцевому населенню будуть надані пільги і компенсації.

Кабінету міністрів і Академії наук республіки доручено підготувати до чергової сесії парламенту проект Закону «Про встановлення правових екологічних та економічних вимог до господарської та іншої діяльності, а також соціального захисту населення, яке постраждало від екологічної катастрофи у Приараллі». Крім того, Казахстан добиватиметься прийняття республіки до складу ЮНЕП (Програма ООН у справі захисту навколишнього середовища). Він готовий передати на ревізію зарубіжним фахівцям нову республіканську концепцію відновлення природного балансу в басейні Аральського моря.

Тетяна КОСТІНА.

«Гарячі» точки

ХОДЖАЛИ ЗАХОПЛЕНО

Критичною залишається обстановка в Азербайджані. Як відомо, опозиція рішуче стала вимагати відставки Президента і передачі влади Національній Раді, вирішила шляхом масових акцій протесту добитися відставки керівників. Незважаючи на це, призначений на 29 лютого загальнореспубліканський мітинг опозиційних сил відкладено на невизначений час.

Голова Народного фронту Азербайджану Алієв пояснив цей вимушений крок тим, що Муталібов заради утримання влади готовий на все. «За таємною угодою з керівництвом Росії четверту армію, дислоковану в Азербайджані, фактично передано під командування Муталібова для застосування проти власного народу», — говориться в його заяві.

Щоб не дати приводу для кровопролиття, НФА вирішив тимчасово відмовитись від проведення масових заходів. Але вимоги відставки залишаються. Тим часом Муталібов, виступаючи по республіканському телебаченню із зверненням до народу, назвав ультиматум Народного фронту про його відставку спробою державного перевороту. Президент заявив, що вважає себе законно вибраним народом і у відставку не подасть.

Доки опозиція і керівництво вирішують питання, хто більше достойний влади, Азербайджан втратив ще одне місто в Народному Карабасі. 26 лютого вірменські збройні сили при підтримці бронетехніки напали на місто Ходжали. Спалено багато будинків і зруйновано аеропорт. Про долю понад двох тисяч мешканців міста нічого не відомо. Таким чином, на сьогодні вірменська сторона вже захопила і зруйнувала понад 50 азербайджанських населених пунктів в нагірній частині Карабаху.

Ельміра АХМЕДОВА.
Баку.

Експрес-новини

Президент Хорватії Туджман наказав демобілізувати 20 тисяч резервістів. Раніше в Бєлграді виступив Президент Сербії Мілошевич. За його словами, розміщення Збройних Сил ООН безперечно сприятиме початку мирного розв'язання кризи в Югославії. Мілошевич не повторив своєї вимоги щодо приєднання сербських районів Хорватії та інших республік до Сербії. Наприкінці цього тижня в Боснії, Герцеговіні та Чорногорії мають відбутися референдуми. Очікується, що населення Боснії та Герцеговини висловиться на користь незалежності.

* * *

Учора Рада Безпеки ООН схвалила рішення щодо розміщення в Камбоджі найчисленнішого за всю історію цієї організації військового контингенту з підтримання миру. 22 тисячі військовослужбовців будуть спостерігати за роззброєнням усіх збройних угруповань Камбоджі та сприяти проведенню виборів у асамблею, яка має зайнятися розробкою нової конституції країни. Миротворчі сили будуть допомагати поверненню на батьківщину майже 300 тисяч біженців. За попередніми підрахунками, камбоджійська операція коштуватиме ООН два мільярди доларів.

* * *

Канцлер ФРН Коль відвідав столицю Словакії Братиславу. Він зустрівся з міністром фінансів ЧСФР Клаусом та Головою Федеральних зборів Дубчеком. Раніше було підписано договір про дружбу та співробітництво між Німеччиною та Чехо-Словаччиною.

* * *

Учора почала функціонувати служба проведення миттєвих фінансових операцій між США та Росією. Американська компанія «Вестон Юніон Файненшл Сервісіз Інтернешнл» заявила про початок співробітництва з двома відділеннями московських страхбанків. Відтепер вихідці з Росії, які мешкають за кордоном, мають змогу переказувати гроші своїм родичам і друзям на батьківщину. За словами представника компанії, перший грошовий переказ зробив колишній радянський міністр закордонних справ Шеварднадзе. Операції можуть здійснюватися через будь-яке з 17 тисяч відділень «Вестон Юніон».

Компанія планує розташувати додаткові представництва в Росії та в інших країнах СНД.

Проблеми століття

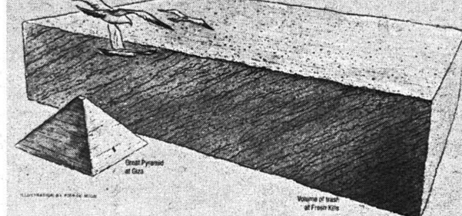
ВЕЛИКИЙ СМІТНИК НЬЮ-ЙОРКА

Американці вважають, що все найбільше, найкрасивіше та найкраще має належати їм. Та «цеглина», що ви її бачите на фото, теж належить Сполученим Штатам. Такий вигляд має найбільше у світі — ньюйоркське звалище (якщо, звичайно, надати йому відповідної форми) у порівнянні із знаменитою єгипетською пірамідою в Гізі. Якщо бути точним, то паралелепіпед вміщує аж 25 таких пірамід, а до 2000 року за об'ємом він «подолає» й Велику Китайську стіну — найбільше творіння рук людських.

Воно й не дивно, враховуючи те, що щороку ньюйоркці «виробляють» 18 мільйонів тонн сміття, яке майже повністю потрапляє на острів Стейтн-Айленд, де розташоване звалище. За таких темпів його висота до кінця століття сягне 150 метрів.

Втім можливо, що цього не станеться. Вже сьогодні в Сполучених Штатах здійснюється широка програма боротьби із сміттям. Для звичайних громадян вона проявляється в необхідності обов'язково сортувати відходи для подальшої переробки і винидати їх тільки у «фасованому» вигляді. Америка потонути в бруді не хоче. А ми?

Фото ІТАР—ТАРС.

Власкори повідомляють

Мінськ

Міліція заговорить білоруською

У Міністерстві внутрішніх справ республіки на столах співробітників разом із законодавчими нормативними актами і коментарями до них з'явився підручник з історії Білорусі, словники, російсько-білоруські розмовники. Справа в тому, що у республіці прийнято Закон про мову, який зобов'язує всі державні установи перевести все діловодство на білоруську. Тому офіцери МВС узялися за вивчення «Родной мовы». Заняття проводять фахівці Інституту мовознавства імені Я. Коласа і Міністерства освіти республіки.

Віктор ХОРОШКО.

Бішкек

Викликаємо грабіж на себе

У Киргизстані ліквідується ЗМОП, а на його базі формують батальйони спеціального призначення для боротьби з вуличною злочинністю. А вона сьогодні у республіці досягла загрожуючих масштабів. До складу батальйонів увійшло близько 200 співробітників, у тому числі і представниці прекрасної статі. Усі вони, причепурені по першому класу, провокуватимуть злочинців на пограбування і брати на гарячому. Щоправда, поки не вирішені організаційні моменти: де вишукати кошти на придбання портативних радіостанцій для «потерпілих» і необхідного для приманювання «прикиду».

Євген ДЕНИСЕНКО.

Душанбе

Говорить і показує Тегеран

Контрабандисти, які перевозили відеокасети з Ірану до Таджикистану, ризикують залишитися без роботи. Віднині іранські фільми, репортажі, концерти регулярно демонструватимуться на таджицьких телеекранах. Обмін передачами передбачено угодою, яку підписали керівники телерадіомовних компаній двох суверенних держав. Планують також невдовзі відкриття корпунктів: іранського телебачення — у Душанбе, таджицького — у Тегерані. Перший крок по шляху тісного співробітництва вже зроблено. У Душанбинський телецентр доставлено з сусідньої країни унікальне обладнання і стрічка десятисерійного фільму про життя великого таджицького вченого Авіценни.

Юрій КУШКО.

Кишинів

Кордон на замок

Вірогідно, такий заклик припав до серця лідерам Придністровської республіки, і вони зробили велике замовлення підприємствам на... колючий дріт. Перші п'ять вагонів уже прибули. Одночасно надійшли й спеціальні електронні прилади для контролю кордону.

Олександр ТОНЯ.

Болгарський калейдоскоп

● Минулого року виробництво в країні знизилося на 22,9 відсотка, а не на 11 відсотків, як передбачалося програмою уряду, узгодженою з Міжнародним валютним фондом. Інфляція досягла 479,8 відсотка, а не 288 відсотків, як розраховував МВФ. Недооцінка наявності «зайвих» грошей призвела до значно більшого підвищення цін, ніж за прогнозом.

● Лідер опозиційної соціалістичної партії Жан Віденов заявив, що за розрахунками експертів, наприкінці цього року армія безробітних може досягнути одного мільйона чоловік, а пенсіонерів буде понад два мільйони. Такого тиску бюджет не витримає, якщо економічна реформа буксуватиме й далі. Працездатне населення дев'ятимільйонної Болгарії — два мільйони чоловік.

● Відставки двох міністрів — фінансів та індустрії — вимагає президент Конфедерації праці «Подкрепа» Константин Тренчев. Він вважає, що вони не спроможні реалізувати економічну програму Союзу демократичних сил, який три місяці тому прийшов до влади. В свою чергу, міністри звинуватили впливового профспілкового лідера в тому, що він не дає їм спокійно попрацювати. До речі, «Подкрепа» входить до СДС на правах спостерігача, і саме ці профспілки восени 1990 року змусили подати у відставку уряд соціаліста Луканова.

● З 1 лютого на 60 стотинок подорожчав бензин. Зараз А-93 коштує сім левів, а А-86 (в Болгарії А-76 немає) — 6,60 лева. Пояснюється це зміною курсу лев — долар. Банки та обмінні бюро продають один долар за 23,50—24 леви. Ціни на паливо в Болгарії визначаються двічі на місяць.

● Колишній керівник Болгарії Тодор Живков заявив «Голосу Америки», що шлях, який вибрали нинішні лідери країни, — катастрофа для болгарського народу. На запитання, чи не звинувачує він себе за кризу в державі, пенсіонер Живков відповів, що під час його правління люди жили добре. Однак додав, що все могло б бутиліпше, якби в Ялті Сталін, Рузвельт та Черчілль не розділили Європу на дві зони — східну і західну. «Болгарія потрапила в східну. В цьому вся причина. Не я створив таку історичну ситуацію. Нам нав'язали систему, яка була приречена», — сказав Живков.

Василь ЖУКІВСЬКИЙ.

Фотофакт

Життя — то повна чаша. Для нас воно інколи стає скляною банкою, до половини наповненою піною. І п'ємо його, аж захлинаємося. Отак і живемо, чоловіки і жінки, похапцем посмоктуючи пиво життя. Почивша в бозі перебудова починалася з «тверезого» указу Президії Верховної Ради СРСР. А хміль від нього і досі виходить услякими сурогатами, лосьйонами та розведеним ацетоном... Разом з винно-горілчаним асортиментом щезли й пивні келихи, як-от в цивілізованому Санкт-Петербурзі. (Та хіба тільки там!) Проте завсідників пивних ларків це не настрахало. Пиво було, є й залишиться пивом, кажуть вони, й опорожнюють баночки, хто яку подужає.

Фото ТАРС.

БЕЗ ПІДВОДНИХ КАМЕНІВ

Справи бізнесові

Ринкова економіка не завжди приносить достаток і розквіт. Країни Латинської Америки вже з десяток років не можуть «взяти» перший її бар'єр.

Саме про це йшлося на зустрічі підприємців, столиці України з відомими у світі експертами з цих питань, яку організувала Асоціація соціально-економічних досліджень, менеджменту та прогнозування.

Колишній перуанський міністр з уряду Алана Гарсіа Хуан Рабаза Карпіо переконливо довів, що «кити» капіталістичної економіки зацікавлені не в розквіті відсталих країн третього світу, а у викачуванні з них за безцінь сировинних ресурсів. Введення ринкової економіки та надії на допомогу Заходу призвели до того, що сьогодні 70 відсотків населення Перу можуть собі дозволити поїсти лише раз на добу, а внутрішній борг країни становить більше 20 мільярдів доларів, або в перерахунку на кожного жителя близько 1000 доларів. Річний доход на душу населення цієї країни лише 800 доларів.

Не краще почувають себе Бразилія, Венесуела, Чилі, Панама й інші країни регіону. Важко налагоджуються ринкові відносини і в Європі серед країн колишнього соціалістичного табору. Ще гірші справи в Африці. Про результати досліджень процесу розвитку країн третього світу розповіли американський експерт з розвитку ринкових відносин у Латинській Америці Сінг'я Раш та німецький економіст і політичний діяч Міхал Фіт.

На думку цих спеціалістів, Україна може обминути підводні камені ринку, якщо врахує досвід тих, хто на них спотикнувся. Найприйнятнішими ж для нас є форми переходу до ринкової економіки, які використали розвинуті країни Європи та Японія.

Гості мають намір провести в Києві ряд зустрічей та семінарів, щоб ознайомити підприємців України з небезпеками, які чекають їх на шляху до цивілізованого ринку.

Андрій БОЄЧКО.

Власкори повідомляють

УРЯД ПОПЕРЕДЖАЄ

Днями у парламенті Вірменії з черговим звітом про економічне становище республіки виступив перший заступник Голови Ради Міністрів Грант Багратян. Наведені ним цифри засмучують. Він попередив, що протягом найближчих 6 місяців ціни зростуть у десятки разів. Це може викликати соціальну катастрофу. Адже зараз прожитковий мінімум у Вірменії досяг 1.496 карбованців на місяць. А за так званою межею виживання, яка дорівнює 700 карбованцям, нині перебувають близько 75 відсотків населення республіки.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.

Погляд

«ГОЛУБКА» ТВОРИТЬ. І НЕ ЗАДАРМА...

Донька великого художника Пабло Пікассо Палома успадкувала талант тата. Щоправда, в трохи іншій іпостасі. Вона — знаменитий дизайнер і модельєр. Недавно на виставці текстильних товарів у ФРН Палома показала свою останню колекцію тканин з новим орнаментом та кольоровою гамою, вироби з яких — сукні, постільна білизна, рушники та халати — незабаром з'являться в магазинах Європи. А відоме ім'я автора дизайну забезпечить і високі ціни. «Одягатися від Пікассо» може далеко не кожний.

Фото ІТАР—ТАРС.

Інформ-шоу

НЕ ВПЕВНЕНИЙ — НЕ ОБГАНЯЙ

Після того як Намібія набула державності, там, звичайно, з'явився й свій президент — Сем Нуйома. А президенту природно, потрібна охорона. З другого боку, місцеве населення не дуже звикло, скажімо, до президентських кортежів на шляхах. Тому доволі часто прості водії пробують обігнати на трасі ескорт і нариваються... на кулі. Річ у тому, що охорона службових осіб, вважаючи, що їхнім «хазяям» загрожує небезпека, відкриває вогонь без попередження: позначається інерція часів партизанської війни.

Один з прикладів. Охоронець намібійського президента обстріляв з автомата машину білого фермера, яка йшла на обгон кортежу, і поранив водія в ногу. Щоправда, завзятого стрільця було засуджено до чотирьох місяців ув'язнення умовно, бо він діяв без наказу і не зупинив свій автобус, побачивши, що поранив людину. Але цей вирок — скоріше виняток серед подібних ситуацій.

ПІСЛЯ ДЕБАТІВ — ДО СПОРТЗАЛУ

Восени минулого року спортивне товариство «Німецький бундестаг» святкувало свою сорокову річницю. Дату було відзначено... виробничою гімнастикою, змаганнями з бігу та футболу серед депутатів. Хоча показати хороші результати з усіх трьох видів змагань не вдалося майже нікому, все ж таки в окремих депутати виступили досить упевнено. «Я від них такого не чекала»,— сказала одна із школярок-екскурсанток, яка спостерігала за дійством у бундестазі. А колишній чемпіон світу з плавання Міхаель Гросс (він проводив гімнастику) заявив: «Навіть ті з депутатів, хто звичайно не займається спортом, мають хорошу форму».

Загалом у товаристві налічується 900 членів, серед яких і канцлер Коль (щоправда, активним його назвати не можна). Заняття проводяться з 23 видів спорту. Лише бокс було вилучено з програми: хтозна до чого можуть призвести відповідні навички під час гарячих політичних баталій?

МЕНШЕ ПАСАЖИРІВ — БІЛЬШЕ БЕЗПЕКИ

Американські спеціалісти з питань безпеки авіаційних перевезень, проаналізувавши всі авіакатастрофи та аварії за останні 15 років, дійшли висновку, що вп'ятеро безпечніше користуватися літаками, в яких зайнято менше 75 відсотків місць. У разі великого завантаження літака збільшується швидкість посадки та гальмівний шлях, що відповідно збільшує можливість виникнення екстремальних ситуацій.

У цьому плані внутрішні американські авіалінії — найнебезпечніші в світі, заявили експерти. Бо завантаження літаків на них в середньому становить 59 відсотків. До того ж більшість аварій випадає на широкофюзеляжні машини — вшестеро більше, ніж на звичайні. Але кількість їх не перевищує й десятої частини парку літаків США. А загалом спеціалісти підрахували: якщо американець літатиме щодня, то він може загинути в авіакатастрофі тільки через... 14 тисяч років.

Сторінка літописця

В'ячеслав САБАЛДИР

ПІД ЧУЖИМИ І РІДНИМИ ЗОРЯМИ

У нашій сім'ї з діда-прадіда живе легенда, до якої, правда, ставлення моїх родичів, як тепер кажуть, неоднозначне. Батько розповідав мені, що в часи гетьманщини козаки привезли з Криму татарського юнака і подарували гетьманові. Був юнак джурою дуже сумлінним, за що свого часу гетьман наділив його хутором на Полтавщині. Одружився молодий татарчук з українкою, і започаткували вони наш рід Сабалдирів.

Проте справжній інтерес до Криму і кримських татар з'явився у мене на початку шістдесятих років на будівництві Ялтинського водогінного тунелю. Приїхали до нас практиканти з Росії. І ось міліція відмовила тимчасово прописати трьох юнаків тільки тому, що вони були татари, хотіла відправити їх додому. Всі ми були вражені і обурені. Добре, що начальник будівельного управління Буда Павлович Пачулія, грузин, поклав паспорти до сейфа і навіть не обмовився й словом про це практикантам.

З того часу я почав вивчати історію Криму і його народу, користуючись в основному батьківською бібліотекою, яку він зібрав ще до 1917 року, та сучасною історичною літературою.

Мене дивувало те, що кримськотатарський народ генетично глибоко інтернаціональний. Виник він, розвивався, створив свою могутню державу в Криму, краю, де доля поселила людей багатьох національностей. Асиміляція цих народів і призвела до виникнення на початку нашого тисячоліття нового етносу. В XIII столітті в Крим (як і в Україну і Русь) прийшла орда монгольського походження (татаро-монголи), яка і принесла новому етносу ім'я «татари» та могутню військову і державну організацію. Саме в XIII столітті виникла кримська держава як частина Золотої Орди. У XV столітті в Кримському ханстві встановлюється династія Гиреїв, яка правила до підкорення Криму Російською імперією.

Кримське ханство було на той час незвичайною державою перш за все завдяки своїм демократичним ознакам.

Хан не мав абсолютної влади в країні. Голови п'яти кримських родів — Ширинів, Баринів, Кулуків, Сулешів і Мансурів — становили Вищу Раду для вирішення питань про війни, які вело ханство. Кожен з кримських родів мав свої чітко розмежовані володіння — бейлики (князівства). У кожного бея була своя столиця, свій двір, спадкоємець. Як і хан, вони мали право посилати своїх послів до інших держав за подарунками (податками) та самостійно вести війни за межами Криму. Кожен бей вважався у своєму бейлику необмеженим володарем, в руках якого були адміністрація і суд. Проте беї під час воєн, які вів хан за згодою Ради, передавали йому своє військо і вносили свою частку коштів. Існувала чітка система податків: ханові, беєві, хазяїнові. Ханство мало свої гроші.

У Кримському ханстві була і Державна Рада, або Диван, до якого входили спадкоємці хана, голови п'яти родів, муфтії та представники державних і релігійних організацій. Державна Рада вирішувала всі справи внутрішнього управління, набір війська, напрямок військових походів тощо.

На чолі держави стояв хан, особа обов'язково з династії Гиреїв. Довгий час існувала виборність ханів, проте це правило було змінено на затвердження хана Портою, васалом якої Кримське ханство стало 1478 року.

Судочинство відбувалося за Кораном. Кримінальними злочинами вважалися віровідступництво, перелюбництво, грабіжництво, вбивство, крадіжки і пияцтво.

За Кораном або шаріатом всі ці злочини каралися дуже суворо, проте суворість цю вміли обходити різними тлумаченнями закону. Суд починав діяти лише тоді, коли хтось звертався до нього. Вирок здійснював позивач, який мав право помститися («око за око») або обмежитися відкупом.

Терміну «політичного злочину» в ханстві не існувало, тому що представники політичної влади постійно і часто змінювались.

Кримські татари з великою повагою ставилися до іновірців. Крім магометанських судів, у Криму були ще й іудейські та християнські суди. Євреї, які жили у володіннях беїв, взагалі не платили податків.

Досить демократичними були і цивільні відносини. В татарських документах зустрічаються посилання на обряди при укладанні векселів, духовних заповітів, купчих. Шлюб був простим договором, що вершився поза церквою. Чоловік приносив дружині калим, вона йому — посаг. Крім того, кожний шлюб забезпечувався особливим вкладом («магром»), котрий на випадок розлучення видавали невинній стороні. Взагалі в ханстві шлюб розривався дуже рідко. Якщо в багатих сім'ях жінки вели затворницьке життя, то в простонародді жінка користувалася великою свободою.

Ставлення до жінки у Кримському ханстві вражає своєю демократичністю. Якщо бранка, яку навіть за великі гроші було продано хазяїну, народжувала дитину, вона одразу ставала вільною. В Криму закон не дозволяв позбавити волі матір. Як тут не згадаєш наші колонії, де не тільки матері, а й діти роками сидять за гратами?

У жодній країні, де в ті далекі часи існувало рабство, не було таких м'яких законів щодо рабів, як у Криму. Згадайте «Хатину дядька Тома» Бічер Стоу. Людина в США, яка народжувалася рабом, так і помирала в рабстві. В Кримському ханстві раб мав право після семи років праці на хазяїна відкупитися або за свої зароблені у рабстві гроші (на що він теж мав законне право), або за гроші родичів чи побратимів.

Кримські татари не знали кріпацтва. Цей дуже гордий і волелюбний народ має давню культуру і може пишатися нею.

У 1500 році Менгли-Гирей заснував вище духовне училище — медресе, звідки потім виходили вчені особи духовного сану. Головними предметами навчання були арабська мова і арабська філософія, котра взагалі користувалася великою повагою.

Кримські татари дуже рано почали записувати народні пісні. Збереглося чимало збірок пісень (джонків). Казки стали чи не основною частиною літератури.

Процвітала і архітектура, пам'яткою її є відомий Бахчисарайський палац.

Наука у кримських татар зосереджувалася в основному на юридично-богословських питаннях, астрономії, астрології.

У часи постійного переділу земель, безперервних військових чвар кримськотатарський народ був завжди озброєний, готовий до війн і походів. Все було чітко організовано і продумано. На чолі війська стояв хан, за ним — оглак — головний начальник об'єднаних сил у поході; туман — начальник 10-тисячного війська, минник — тисячі, юз-баші — сотні, онбаші — десятка.

Маючи міцну державу, сильну армію і чітку правову систему, кримськотатарський народ добре хазяйнував на своїй землі. Крим славився фруктовими садами, виноградниками чудових сортів. Процвітало тютюнництво, бджільництво, шовківництво, конярство. Вистачало й хліба: кримські татари ніколи не знали нестатку його. Відомі кримськотатарські народні промисли — кожум'яцтво, виробництво зброї з прикрасами, виготовлення свічок.

Процвітала ... гівля, яка ко... містах Бак... Карасу-базар... бат, Керч, ... ва. Торгувал... сукном, окса... тканинами, з... і коштовним...

Загальнові... ка-природа ... водою. Житт... складним і ... степу, і в ске... на вузькій п... тині півостро...

За таких ... характер нар... обряди. Наве... уривок з кн... го історика ... ра Шевальє, ... року під наз... ни козаків пр...

Шевальє п... ється їхніх (н... звичаїв, то в... бі менш ... крім того ... це вже сказа... вони дуже п... ред них нема... наклепників, ... ведливості а... Польщі часто ... гідні подиву ... нам полонени... завжди пове... значений де... пускають пі... їхню країну, ... там знайти ... нявшися з по... неними... Я ... шляхтичів, к... ряли кл... шми аб... лодим татара... бонь із свого...

Історія ві... і росіян з н... рами наповн... ного змісту. ... — і добре ... моги, ... рази і сл... у найважчі ... ди приходи... один одному...

Пригадайм... ричні факт... данину Зол... 250 років. ... році цар Ів... договір з кр... Менгли-Гире... платити дан... та Орда і да... своїх домага... гли-Гирей у... щив Золоту ... край тата... ігу в І...

Щодо Ук... ці за указо... зруйновано ... Запорожці з... Каменську ... була зруйн... Петра.

Тоді кр... лан-Гирей ... на свої зем...

На перехрестях культури

І ДОСІ—НЕБЕЗПЕЧНА ТЕМА,

або Чи побачимо ми образ справжнього Махна на екрані?

Диво дивне: як не намагалися офіційні ідеологи упродовж сімдесяти літ сфальсифікувати все, що пов'язано з іменем Махна, правда про Нестора Івановича жила в народі. Жила в Гуляй-Полі. Хоча репресії там були особливо жорстокими. Були навіть 1984 року, коли браві хлопці з КДБ влаштовували нічні обшуки в домівках, допити інтелігенції, а «мудре» керівництво райкому КПУ організувало цькування журналістів, краєзнавців і нащадків «ворога революції» за... перезнимання якоїсь брошури про Махна, виданої в двадцятих роках. А якій анафемі піддавалися запорізькі ініціатори проведення науково-практичної конференції з нагоди 100-річчя Махна в 1989 році! Завлітові Молодіжного театру, наприклад, це коштувало роботи.

Писати про знаменитого свого земляка я почав давно, ще студентом, наприкінці сімдесятих. А минулого року, після знайомства з колективом Республіканської творчо-виробничої фірми «Україна», виникла ідея створити фільм.

Отже, підготовлено літературний сценарій. Укладено протокол намірів з фірмою «Україна». Хоча, мені здається, без народної підтримки стрічку зняти не вдасться. По-перше, державна кишеня порожня, навряд чи допоможе й бідне Міністерство культури. По-друге, зв'язки вчорашніх ідеологічних «борців» ще сильні і вони... не дозволятимуть і не допускатимуть, де тільки зможуть. А ще звалилася на наші голови лібералізація цін. Такі реалії. Всі надії — на спонсорів і ділових людей. І все ж думаю: якби подібного історичного героя мали США чи Франція, там би вже давно вклали у фільм 10 мільйонів і показали б його всьому світові, отримавши принагідно мільйонів 100 прибутку. А нам усе чогось не вистачає... До речі, телевізійники з Франції також шукають дорогу до Гуляй-Поля. А творча група з колишнього «Ленфільму» вже відзняла спогади внука Нестора Івановича — Віктора Яланського для документальної кінострічки. Поки українці протирають очі, люди не дрімають.

Щодо сценарію майбутнього фільму «Батько Махно» скажу (щоб не видавати творчого задуму), що це не є суто історичне або суто біографічне дослідження. Це власне художній твір. Ідеалізації комбрига Махна також немає. Адже ніхто не заперечує, що на чекістсько-червоноармійський терор він відповідав не мітингами протесту чи збиранням підписів на адресу Леніна, а шабельною атакою, вогнем кулеметів. Але досі ніхто не показував Махна в бою, куди Нестор Іванович рвався безстрашно і вів битви дуже грамотно.

Працюючи над сценарієм, я визначив кілька кутів виміру яскравої і суперечливої особистості Нестора Махна. Перший. Він воював на своїй землі за інтереси людей цієї землі, діставши одинадцять поранень. До речі, дуже важлива деталь: власний «Декрет про землю» Махно видав улітку 1917-го як перший голова Гуляйпільської (його орфографія. — О. М.) Ради селянських депутатів. Другий. Анархізм він розумів як вищу форму громадського самоврядування, альтернативну царській імперії і більшовицькій диктатурі. Всі партії, говорив Махно, клянуться в служінні народові, проте все буде навпаки: правляча партія змусить народ служити її інтересам. Тому в Гуляй-Полі культивувалася ідея позапартійних Рад. Третій. Махно намагався побудувати Гуляйпільську республіку на правовій основі: відбулося чотири з'їзди селянських депутатів, мобілізація до армії Махна прово-

дичів чи побратимів.

Кримські татари не знали кріпацтва. Цей дуже гордий і волелюбний народ має давню культуру і може пишатися нею.

У 1500 році Менгли-Гирей заснував вище духовне училище — медресе, звідки потім виходили вчені особи духовного сану. Головними предметами навчання були арабська мова і арабська філософія, котра взагалі користувалася великою повагою.

Кримські татари дуже рано почали записувати народні пісні. Збереглося чимало збірок пісень (джонків). Казки стали чи не основною частиною літератури.

Процвітала і архітектура, пам'яткою її є відомий Бахчисарайський палац.

Наука у кримських татар зосереджувалася в основному на юридично-богословських питаннях, астрономії, астрології.

У часи постійного переділу земель, безперервних військових чвар кримськотатарський народ був завжди озброєний, готовий до війн і походів. Все було чітко організовано і продумано. На чолі війська стояв хан, за ним — оглак — головний начальник об'єднаних сил у поході; туман — начальник 10-тисячного війська, минник — тисячі, юз-баші — сотні, онбаші — десятка.

Маючи міцну державу, сильну армію і чітку правову систему, кримськотатарський народ добре хазяйнував на своїй землі. Крим славився фруктовими садами, виноградниками чудових сортів. Процвітало тютюнництво, бджільництво, шовківництво, конярство. Вистачало й хліба: кримські татари ніколи не знали нестатку його. Відомі кримськотатарські народні промисли — кожум'яцтво, виробництво зброї з прикрасами, виготовлення свічок.

Процвітала у Криму й торгівля, яка концентрувалася у містах Бакче-Серай, Кафа, Карасу-базар, Перекоп, Арбат, Керч, Акмеч, Балаклава. Торгували в основному сукном, оксамитом, іншими тканинами, золотими речами і коштовним камінням.

Загальновідомо, що матінка-природа обділила Крим водою. Життя людей було складним і в спекотливому степу, і в скелястих горах, і на вузькій приморській частині півострова.

За таких умов творився характер народу, його звичаї, обряди. Наведемо невеликий уривок з книги французького історика-дослідника П'єра Шевальє, що видана 1663 року під назвою «Історія війни козаків проти Польщі».

Шевальє пише: «Що стосується їхніх (кримських татар) звичаїв, то важко уявити собі менш ...очних ...чей, бо крім того ... тата... ...як про це вже сказано, ... розсудливі, вони дуже щирі і вірні. Серед них немає шахраїв та наклепників, немає несправедливості або насилля. У Польщі часто можна бачити гідні подиву зразки вірності нам полонених татар. Вони завжди повертаються в призначений день, якщо їх відпускають під чесне слово в їхню країну, щоб спробувати там знайти собі волю, обмінявшися з польськими полоненими... Я бачив польських шляхтичів, котрі радше довіряли кл... від комо... з грішми аб...ними ре...и молодим татарам, ніж кому-либонь із свого дому».

Історія відносин українців і росіян з кримськими татарами наповнена подіями різного змісту. Все траплялося — і добр... і зле. Бу... перемоги, ...зки, в... ...чі образи і с...ьні радо... Проте у найважчі часи народи-сусіди приходили на допомогу один одному.

Пригадаймо лише два історичні факти. Росія платила данину Золотій Орді майже 250 років. І лише в 1474 році цар Іван III, уклавши договір з кримським ханом Менгли-Гиреєм, відмовився платити данину. Проте Золота Орда і далі наполягала на своїх домаганнях. І тоді Менгли-Гирей у 1502 році знищив Золоту Орду та поклав край ...татаро-монгольському ігу в ...

Щодо України. У 1709 році за указом Петра І було зруйновано Запорозьку Січ. Запорожці заснували нову, Каменську Січ, але й вона була зруйнована за велінням Петра.

Тоді кримський хан Каплан-Гирей запросив козаків на свої землі. Вони збудували Олешківську Січ (1711—1734 рр.) і жили 25 років у дружбі і злагоді з татарами Криму. До речі, пішли з Січі козаки самі, ніхто їх не проганяв.

Отже, в найважчі часи історії українців і росіян кримські татари приходили на допомогу і поводили себе як наші добрі сусіди.

Проте доля жорстоко насміялась з цього працьовитого народу, як і з українського.

У 1783 році Крим було поневолено російською імперією. Рід Гиреїв перестав існувати на півострові. Останнього хана Шагин-Гирея, що піддався на умовляння посланця Потьомкіна генерала Ігельсрьома «отдаться милостям монархини», негайно вислали до Воронежа, а Крим оголосили приєднаним до Росії. Після війни 1853—1856 років чимало кримських татар залишили Крим і загубились у масі мусульманського населення Туреччини. На початку нашого століття татарське населення Криму ледь перевищувало 100 тисяч.

Наступного смертельного удару татари Криму зазнали у 1944 році. На цей раз було депортовано всіх без винятку кримських татар. Земля залишилася без народу, який вона породила і кохала ціле тисячоліття.

Помер Сталін, минула хрущовська відлига, а кримським татарам і далі забороняли повертатися додому.

Нині, слава Богу, все змінилося. Настав час допомогти багатостраждальному народові повернутися на батьківщину. І справа зовсім не в тому, щоб дозволити нації співати своїх пісень і танцювати народні танці.

Відродження народу обов'язково пробуджує інтерес до своєї історії. Так є з українським народом, так буде і з кримськотатарським. Прийдуть нові покоління кримських татар і спитають: хто ми? І постануть на кримській землі горді пам'ятники Гиреям, які створили могутню державу, здобули яскраві перемоги і над козаками, і над російським військом. Стоятиме пам'ятник ханові, який у 1571 році дійшов до Москви і спалив її.

Бо для душі татарина образ цього полководця дорогий так само, як для росіянина образи Нахімова, Суворова, а для українців — Сагайдачного, Сірка.

То, може, вже настав час спорудити на Запоріжжі пам'ятник Каплан-Гирею, який дав притулок запорожцям?

Та й росіяни могли б віддати шану Менгли-Гирею, який допоміг Росії позбутися татаро-монгольського іга.

Тільки за умов взаємодопомоги і взаєморозуміння Крим може стати справжнім раєм для людей, будь-який інший поворот призведе до трагедії. Хочеться вірити, що народи Росії, України і Криму проявлять мудрість і зроблять своє майбутнє спокійним та щасливим.

Отже, треба нам усією громадою збиратись на велику толоку і допомагати кримським татарам обживатися на своїй батьківщині. До речі, звичай «толоки» прийшов до нас від кримських татар, це їх давній національний звичай.

Читаєш у газетах про реакцію декого в Криму на синьо-жовті кольори та дивуєшся. Адже це кольори не тільки українські, а й кримськотатарські. Таке сполучення кольорів — символ тенгріанства, давньої релігії тюрків, що налічує сім тисяч років. Жовтий — колір степу, залитого сонцем, блакитний — неба, якому поклонялися предки кримських татар. Тому і прапори їхні були такими: на блакитному полі золота голова вовка — міфічного пращура тюрків. Саме під цими прапорами кримчани і вийшли на боротьбу з татаро-монголами. До речі, разом з українськими дружинами.

Отже, Крим вже багато століть жовто-блакитний.

У Верховній Раді України, в нових парламентах колишніх союзних республік нині часто згадують Конституцію США, її творців, що зуміли створити такі закони, які живуть без змін понад 200 років.

Порівняйте державний устрій та закони Кримського ханства і США — і ви помітите їх схожість. Це і поділ країни на бейлики — штати з великими правами, виборність хана-президента на короткий строк, відсутність політичних злочинів, Вища Рада — Сенат, Державна Рада — Конгрес, рівноправність релігій і націй.

І мимоволі приходить гірка думка: а чи не згубив Потьомкін у Криму зерно високої і справедливої демократії? І чи не повторив цей злочин Сталін у 1944 році? І чи все ми з вами робимо для того, щоб створити умови для відродження кримськотатарського народу, носія демократичних засад у державі і суспільстві?

Задумаймося над цим, люди добрі. Бо ніщо нам так не потрібно в Україні, як справжня демократія, глибока повага до людини.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

...ЕБЕЗПЕЧНА ТЕМА,

...бачимо ми образ справжнього Махна на екрані?

...рогу до Гуляй-Поля. А творча група з колишнього «Ленфільму» вже відзняла спогади внука Нестора Івановича — Віктора Яланського для документальної кінострічки. Поки українці протирають очі, люди не дрімають.

Щодо сценарію майбутнього фільму «Батько Махно» скажу (щоб не видавати творчого задуму), що це не є суто історичне або суто біографічне дослідження. Це власне художній твір. Ідеалізації комбрига Махна також немає. Адже ніхто не заперечує, що на чекістсько-червоноармійський терор він відповідав не мітингами протесту чи збиранням підписів на адресу Леніна, а шабельною атакою, вогнем кулеметів. Але досі ніхто не показував Махна в бою, куди Нестор Іванович рвався безстрашно і вів битви дуже грамотно.

Працюючи над сценарієм, я визначив кілька кутів виміру яскравої і суперечливої особистості Нестора Махна. Перший. Він воював на своїй землі за інтереси людей цієї землі, діставши одинадцять поранень. До речі, дуже важлива деталь: власний «Декрет про землю» Махно видав улітку 1917-го як перший голова Гуляйполівської (його орфографія. — О. М.) Ради селянських депутатів. Другий. Анархізм він розумів як вищу форму громадського самоврядування, альтернативну царській імперії і більшовицькій диктатурі. Всі партії, говорив Махно, клянуться в служінні народові, проте все буде навпаки: правляча партія змусить народ служити її інтересам. Тому в Гуляй-Полі культивувалася ідея позапартійних Рад. Третій. Махно намагався побудувати Гуляйпільську республіку на правовій основі: відбулося чотири з'їзди селянських депутатів, мобілізація до армії Махна проводилася згідно з постановою одного з них. Сам же Махно був підзвітний Раді, діяв суд... Четвертий. Якби Махно був руйнівником і бандитом, як нам його малювала комуністична пропаганда, за часів махновщини на Гуляйпіллі не працювали б гімназія, театр (Нестор грав у драмгуртку до тюремного ув'язнення в 1908 році), не виходили б чотири газети. П'ятий. Велике кохання до своєї дружини Галини Кузьменко, вчительки з Єлисаветградщини, живило його духовно й фізично до самого скону. Галина ж пройшла поруч із ним усю жорстоку війну. А після другої світової (НКВС дістало її з донькою й за кордоном) звідала таборів ГУЛАГу.

Можна багато розповідати про зустрічі батька Махна з емісарами тодішнього Кремля — Каменєвим, Антоновим-Овсєєнком, Троцьким, Коллонтай, Дибенком, які самі їхали в далеке Гуляй-Поле, щоб схилити непокірного ватажка селянських мас на свій бік. Можна багато розповідати про ешелони хліба, відбитих махновцями в білогвардійців і відправленого революційному Петроградові. Можна багато говорити про його вірних побратимів Білаша й Каретника... Але краще раз побачити на екрані.

Мені під час роботи над сценарієм чимало допоміг Віктор Яланський, внук рідного брата Нестора — Карпа, страченого білогвардійцями. Віктор мешкає в історичній хатині, де якийсь час містився штаб армії Махна, а свого 16-річного сина назвав Нестором. При наших розмовах дружина постійно осмикувала чоловіка: «Вітька, тримай язика за зубами. Достраєшся, що тебе вб'ють... Звідки ти знаєш, як усе було?» Ач, знає. Віктор зустрічався і з першою дружиною Махна Настею Васецькою, і з другою — Галиною Кузьменко. Отже, в нього факти з перших рук.

Нещодавно Віктор з радістю повідомив: офіційно реабілітовані Галина Андріївна Кузьменко (посмертно) та її донька Олена Несторівна. 69-річна Олена Несторівна мешкає в Казахстані (чоловік — військовий), нікого з журналістів до останнього часу не приймала, хоча багатенько рипалося до неї, як каже один добродій, московських піжонів.

Повертаючись до розповіді про майбутній фільм, зауважу, що створити його буде дуже нелегко, хоча окупитися він може сторицею і в прямому, і в переносному значенні.

Олександр МИХАЙЛЮТА.

Запоріжжя.

Криму й тор-
трувалася у
Ґерай, Кафа,
Перекоп, Ар-
еч, Балакла-
в основному
ом, іншими
ими речами
інням.
, що матін-
лила Крим
одей було
пекотливому
их горах, і
орський час-

в творився
його звичаї,
невеликий
французько-
підника П'є-
видана 1663
«Історія вій-
Польщі».
«Що стосу-
ських татар)
уявити со-
х ... чей, бо
а... як про
розсудливі,
і вірні. Се-
ахраїв та
має неспра-
силля. У
на бачити
ки вірності
тар. Вони
ться в при-
що їх від-
не слово в
спробувати
волю, обмі-
ими поло-
в польських
радше дові-
мо... з грі-
ре... й мо-
іж кому-ли-
у».
н українців
ськими тата-
юдіями різ-
траплялося
Були пере-
в... чі об-
ю... Проте
народи-сусі-
а допомогу

е два істо-
ія платила
Орді майже
е в 1474
, уклавши
ким ханом
відмовився
Проте Золо-
олягала на
І тоді Мен-
році зни-
та поклав
гольському

У 1709 ро-
ра I було
розьку Січ.
али нову,
але й вона
а велінням

й хан Кап-
сив козаків
и збудува-

ли Олешківську Січ (1711—1734 рр.) і жили 25 років у дружбі і злагоді з татарами Криму. До речі, пішли з Січі козаки самі, ніхто їх не проганяв.

Отже, в найважчі часи історії українців і росіян кримські татари приходили на допомогу і поводили себе як наші добрі сусіди.

Проте доля жорстоко насміялась з цього працьовитого народу, як і з українського.

У 1783 році Крим було поневолено російською імперією. Рід Гиреїв перестав існувати на півострові. Останнього хана Шагин-Гирея, що піддався на умовляння посланця Потьомкіна генерала Ігельсрьома «отдаться милостям монархини», негайно вислали до Воронежа, а Крим оголосили приєднаним до Росії. Після війни 1853—1856 років чимало кримських татар залишили Крим і загубились у масі мусульманського населення Туреччини. На початку нашого століття татарське населення Криму ледь перевищувало 100 тисяч.

Наступного смертельного удару татари Криму зазнали у 1944 році. На цей раз було депортовано всіх без винятку кримських татар. Земля залишилася без народу, який вона породила і кохала ціле тисячоліття.

Помер Сталін, минула хрущовська відлига, а кримським татарам і далі забороняли повертатися додому.

Нині, слава Богу, все змінилося. Настав час допомогти багатостраждальному народові повернутися на батьківщину. І справа зовсім не в тому, щоб дозволити нації співати своїх пісень і танцювати народні танці.

Відродження народу обов'язково пробуджує інтерес до своєї історії. Так є з українським народом, так буде і з кримськотатарським. Прийдуть нові покоління кримських татар і спитають: хто ми? І постануть на кримській землі горді пам'ятники Гиреям, які створили могутню державу, здобули яскраві перемоги і над козаками, і над російським військом. Стоятиме пам'ятник ханові, який у 1571 році дійшов до Москви і спалив її.

Бо для душі татарина образ цього полководця дорогий так само, як для росіянина образи Нахімова, Суворова, а для українців — Сагайдачного, Сірка.

То, може, вже настав час спорудити на Запоріжжі пам'ятник Каплан-Гирею, який дав притулок запорожцям?

Та й росіяни могли б віддати шану Менгли-Гирею, який допоміг Росії позбутися татаро-монгольського іга.

Тільки за умов взаємодопомоги і взаєморозуміння Крим може стати справжнім раєм для людей, будь-який інший поворот призведе до трагедії. Хочеться вірити, що народи Росії, України і Криму проявлять мудрість і зроблять своє майбутнє спокійним та щасливим.

Отже, треба нам усією громадою збиратись на велику толоку і допомагати кримським татарам обживатися на своїй батьківщині. До речі, звичай «толоки» прийшов до нас від кримських татар, це їх давній національний звичай.

Читаєш у газетах про реакцію декого в Криму на синьожовті кольори та дивуєшся. Адже це кольори не тільки українські, а й кримськотатарські. Таке сполучення кольорів — символ тенгріанства, давньої релігії тюрків, що налічує сім тисяч років. Жовтий — колір степу, залитого сонцем, блакитний — неба, якому поклонялися предки кримських татар. Тому і прапори їхні були такими: на блакитному полі золота голова вовка — міфічного пращура тюрків. Саме під цими прапорами кримчани і вийшли на боротьбу з татаро-монголами. До речі, разом з українськими дружинами.

Отже, Крим вже багато століть жовто-блакитний.

У Верховній Раді України, в нових парламентах колишніх союзних республік нині часто згадують Конституцію США, її творців, що зуміли створити такі закони, які живуть без змін понад 200 років.

Порівняйте державний устрій та закони Кримського ханства і США — і ви помітите їх схожість. Це і поділ країни на бейлики — штати з великими правами, виборність хана-президента на короткий строк, відсутність політичних злочинів, Вища Рада — Сенат, Державна Рада — Конгрес, рівноправність релігій і націй.

І мимоволі приходить гірка думка: а чи не згубив Потьомкін у Криму зерно високої і справедливої демократії? І чи не повторив цей злочин Сталін у 1944 році? І чи все ми з вами робимо для того, щоб створити умови для відродження кримськотатарського народу, носія демократичних засад у державі і суспільстві?

Задумаймося над цим, люди добрі. Бо ніщо нам так не потрібно в Україні, як справжня демократія, глибока повага до людини.

Фото
Олександра КЛИМЕНКА.

згідно з постановою одного з
и же Махно був підзвітний Раді,
... Четвертий. Якби Махно був
иком і бандитом, як нам його
а комуністична пропаганда, за
хновщини на Гуляйпіллі не пра-
б гімназія, театр (Нестор грав у
тку до тюремного ув'язнення в
ці), не виходили б чотири газе-
ий. Велике кохання до своєї дру-
алини Кузьменко, вчительки з
градщини, живило його духовно
о до самого скону. Галина ж
поруч із ним усю жорстоку
після другої світової (НКВС
її з донькою й за кордоном)
таборів ГУЛАГу.
а багато розповідати про зустрі-
і Махна з емісарами тодішнього
— Каменєвим, Антоновим-Овсє-
роцьким, Коллонтай, Дибенком,
їхали в далеке Гуляй-Поле, щоб
непокірного ватажка селянських
свій бік. Можна багато розпові-
ешелони хліба, відбитих мах-
в білогвардійців і відправлено-
юційному Петроградові. Можна
ворити про його вірних побра-
лаша й Каретника... Але краще
ити на екрані.
ід час роботи над сценарієм чи-

мало допоміг Віктор Яланський, внук рідного брата Нестора — Карпа, страченого білогвардійцями. Віктор мешкає в історичній хатині, де якийсь час містився штаб армії Махна, а свого 16-річного сина назвав Нестором. При наших розмовах рідна постійно осмикувала чоловіка: «Вітька, тримай язика за зубами. Дограєшся, що тебе вб'ють... Звідки ти знаєш, як усе було?» Ач, знає. Віктор зустрічався і з першою дружиною Махна Настею Васецькою, і з другою — Галиною Кузьменко. Отже, в нього факти з перших рук.

Нещодавно Віктор з радістю повідомив: офіційно реабілітовані Галина Андріївна Кузьменко (посмертно) та її донька Олена Несторівна. 69-річна Олена Несторівна мешкає в Казахстані (чоловік — військовий), нікого з журналістів до останнього часу не приймала, хоча багатенько рипалося до неї, як каже один дофідний, московських піжонів.

Повертаючись до розповіді про майбутній фільм, зауважу, що створити його буде дуже нелегко, хоча окупитися він може сторицею і в прямому, і в переносному значенні.

Олександр МИХАЙЛЮТА.

Запоріжжя.

Шлях, істина, життя

ЛАМПАДА ВІДРОДЖЕННЯ

загорілася знову в найдавнішій святині волинської землі — Святогорському Зимненському Свято-Успенському монастирі, якому виповнилося 900 літ

ЗИМНЕ. Звичайне село, що розкинулося в шести кілометрах від тисячолітнього Володимира-Волинського, колишнього княжого града, нинішнього районного центру Волині. Не один раз доводилося тут бувати в службових справах, привозив на екскурсію журналістів з Польщі, гостей з Канади, які знали, що в цьому селі древній Зимненський монастир, заснований 1001 року Святим Володимиром — Хрестителем Русі. Гості поспішали його побачити, заглянути крізь зруйновані монастирські мури в сиву давнину, доторкнутися уявою до чистих джерел духовності. Вони розповідали, як будувався цей монастир, хто і коли в ньому жив... А мені було соромно зізнатися, що я, українець, не знав справжньої історії рідного краю. І як це ми дожили до такої безпам'яті?

Коли входиш на територію монастиря, мури якого покриті сивими зморшками часу, то мимоволі зупиняєшся. Якась невідома сила стримує твої кроки. Душа відчуває дихання минулого часу, а думки біжать у глибину віків... Зводиш погляд на високу, золотом покриту дзвіницю, баня якої зливається з променистим небом. І забуваєш свої буденні клопоти. Бо саме тут, на Святій Горі, яка велично здіймається над річкою Лугою, князь Володимир вибудував два храми: великий — на честь Успіння Божої Матері і малий — на честь Святої Трійці. Поблизу головного храму розміщувався терем із семи кімнат, у якому жив князь, коли приїжджав узимку сюди на моління. З того часу місцевість, на якій розташувався монастир, стала називатися Зимне. Тут було відкрито школу для дітей, яку, як відомо з літопису, приїжджав, за сучасною термінологією, інспектувати преподобний Нестор-літописець. За тих часів монастир був чоловічий.

Благочинний протоієрей Сергій Депо, який багато років у Свято-Троїцькій церкві монастиря правив службу Божу, розповів, що тут 1065 року скінчив своє життя перший ігумен Києво-Печерського монастиря, преподобний Варлаам, котрий повертався з Константинополя по річці Лузі, на той час судноплавній.

Послушниця Ольга, яка була моїм гідом під час недавнього відвідання монастиря, показала вхід до печер, що проходять під головним храмом і в яких захоронено Варлаама. На честь преподобного збудовано вівтар. З прадавніх часів на березі Луги зберігається криниця, яку нібито викопав Варлаам. Вода в ній завжди прозора, свіжа, холодна.

Колись на території обителі було чотири діючі храми. Сьогодні — два. У 1495 році на місці Володимирського храму збудували храм Успіння Богоматері, який зберігся й до наших днів. Його величні бані з хрестами видно здалеку. Час залишив на ньому свої сліди. І тепер у його стінах можна побачити нерозірвані снаряди. Всередині на узорчатих плитах — риштовання. Ведуться реставраційні роботи. А поряд, на тому місці, де колись стояв терем князя, — діючий храм святої Іуліанії, княжни Ольшанської, уродженки Волині яка з дитячих літ знайшла тут свою стежину до Бога. Померла княжна в молодому віці в Києво-Печерській Лаврі.

Багатостраждальна історія Зимненського монастиря, духовне життя якого не раз було зневажене і осквернене. Але лампада духовності не згасала в людській пам'яті ніколи. Сюди завжди приходили ті, хто хотів спитати себе перед Богом: «Хто я? Для чого прийшов у цей світ? Куди прямую?» Ось і послушниця Ольга, якій недавно виповнилося 19 років, у монастирських стінах шукає істину. Шукає Бога, нами забутого, але вічного, як саме життя. В цих стінах так було завжди, навіть у найтяжчі роки, що живими ранами дорікають нам сьогодні. Бо скільки лихоліть пронеслося! 1460 року литовський князь Свидригайло віддав село Зимне з монастирем панові Немирі, а той продав його князям Чарторийським, потім Чацьким, які понад 200 років були патронами обителі. Прийнявши католицьку віру, Чарторийські допомагали зрадникам православ'я волинським князям Іпатію та Терлецькому чинити насильство над мешканцями монастиря, примушувати православну віру та її святині. Тоді ж і почалися пограбування цінностей монастиря. Пропадали євангелії в золотих окладах, золоті чаші і хрести, чудотворні ікони, старовинні рукописи. Тільки одна ікона Божої Матері залишилася на стіні головного храму. І тоді князь Чацький, повернувшись до неї, сказав: «Ну що, православна святине, не змогла ти зберегти ні монастиря, ні своєї віри на цій землі». І тільки промовив ці слова — осліп. І був незрячим до кінця свого життя.

Тоді Чацький наказав слугам заколотити вікна і двері храму дошками. І так, пусткою, стояв храм до 1797 року, коли обитель знову передали православним. А свята ікона висіла на стіні храму до першої світової війни. Тоді монастир ще раз закрили, а черниці переїхали у Житомирський скит. З того часу ніхто не знає, де поділася чудотворна ікона Божої Матері — найдревніша пам'ятка православ'я України-Русі. За переказами, це саме та ікона, якою 988 року в Константинополі, столиці Візантійської імперії, патріарх Константинопольський вінчав великого князя Київського Володимира Святославовича з царівною Анною, сестрою візантійського імператора Василія II.

— Правда це чи легенда, але люди оповідають, що ця першоікона зберігається сьогодні в одному з храмів на Рівненщині, — розповідав протоієрей Сергій Депо. — Ми сподіваємося, що з відродженням духовного життя в Зимненському монастирі ікона Божої Матері повернеться до нас, щоб оберігати святі місця. Живий вогонь духовності ніколи не повинен згаснути в стінах древнього монастиря.

Кілька місяців тому доба відродження почалася і в Зимненському монастирі. За всю його історію — це третє відродження. Як і в минулі роки, так і сьогодні першими починають ті, хто народився і виріс на Волині. Колись тут сповідували слово Боже 60 черниць і 110 послушниць. Сьогодні несуть послуг вісім сестер. Раніше монастир мав 100 гектарів землі, велику пасіку. 1914 року в ньому працювала жіноча дворічна школа. В 1938 році відбулося велике торжество — 950 років хрещення Київської Русі. А потім, коли над святими храмами пронеслася війна, в обителі стояли кінні обози, злі люди розбивали сиві мури, щоб старим камінням укладати фундамент під новими комуністичними ідолами. З високих бань падали хрести. із дзвіниць — дзвони...

Сьогоднішня настоятелька монастиря черниця Стефана розповіла, що у відновленні храмів, будівель обителі допомагають семінаристи Волинської духовної семінарії, віруючі з навколишніх сіл.

— Деякі кошти продовжує виділяти на реконструкцію і держава, — говорила Стефана. — Зимненський монастир — пам'ятка древнього зодчества, частка славної історії Матінки-України. В 1946 році в його стінах згасло життя. Наше завдання — відродити монастир.

Богдан БЕРЕКЕТА,
власний кореспондент «Голосу України».

Фото
Марка КЛЕЙНЕРМАНА.

Волинська область.

Жарт номера

Грошей у нас — кури не клюють. Нема курей!

Олександр ПЕРЛЮК.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Конкурс «І не таке буває»

ГРАМАТИЧНА ПОМИЛОЧКА

Подейкують, що було це так. Першому секретарю ЦК КПУ В. Щербицькому подзвонили з Москви.

— Володимире Васильовичу, є рішення побудувати дизельний завод у Кіровграді.

— Але ж у нас в Україні нема такого міста. Є Кіровоград.

— Яка різниця? Є рішення — будуйте!..

І побудували. Ось уже не один десяток років бовваніють під Кіровоградом велетенські корпуси майбутнього дизельного заводу. При цьому всі чудово розуміють, що наше зневоднене степове місто ніколи не змогло б утримувати такий гігант.

А хохма вся в тому, що завод цей насправді було вирішено будувати в Кіровграді — є таке місто на Уралі. Але помилочка вийшла. Кажуть, нагорі над цією помилкою потім довго сміялися. А грошики за збудовані кілька корпусів плакали...

Валерій ГОНЧАРЕНКО.
Кіровоград.

ЯК МИ З КУМОМ ФЛОТ ДІЛИЛИ

Цими днями серед ночі
Я кричав, щосили.
Жах! Наснилося — ми
з кумом
Флот морський ділили.

Став — води, немов у чарці,
Аж по самі вінця,—
Кораблів, як оселедців,
Лодки та есмінці.

В чорній формі адмірал
Клаца каблуками,
З-за паркану йому кум
Тиця кулаками.

— Ты не вздумай,— погляда
Він на мене скоса,—
Выполнять приказы вдруг
Этого барбоса!

Отака тобі морока
Завелась між нами.

Я кажу: «Та тут мій дід
Ще ходив човнами!»

— Нет, здесь наши берега,
Корабли и вобла!
Это бывший наш папаша
Вашему их отдал...

Ми, мовляв, на тебе
знайдем
У хазяйстві віжки.
Я рвонув було тікати
Та й... гургонув з ліжка.

* * *

Хай це сон, та адмірали
Є такі і наяву,
Що по сало в Київ їдуть,
А по «звьоздочки» —
в Москву!

Віталій СКОБЕЛЬСЬКИЙ.
Полтава.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Міні-проза

Учора, сьогодні, завтра...

— Ну чому ти така неорганізована? — спересердя сказав я дружині. — Невже тобі обов'язково саме зараз прасувати білизну? За північ уже, а завтра рано вставати. Хіба не можна було зробити це вдень?

— Вдень я прала, ти ж знаєш, — відповіла дружина.

— Випрати можна було ще вчора...

— Вчора я прибирала квартиру.

— А позавчора?

— Позавчора я цілісінький день шукала подарунок твоїй матері до дня народження.

— Ну, добре, добре. До речі, ти купувала подарунок не тільки моїй, але й своїй мамі. Але ж позапозавчора в тебе, напевно, був час для прасування?

— Позавчора теж було прання.

— А за день до цього врешті-решт?!

— Штопала тобі шкарпетки.

— А до штопки?

— Купувала продукти.

— А до купівлі?!!

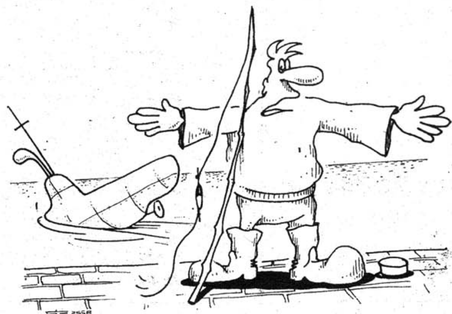
— Готувала святковий стіл.

— У мене голова пішла обертом від оцих прибирань, прань та купівель.

— А до, до того?!

— Ну, тоді я справді нічого не робила. Це було якраз напередодні нашого одруження.

Геннадій КОСТОВЕЦЬКИЙ,
Олег ПОПОВ.

Пародії

ЗАГЛІБЛЕННЯ

На світі так уже ведеться
Що хтось когось повинен
вчить...
Людина-бог. Це сказано
давно...
Слова, взяті напрокат,
колись
треба повертати назад.

Олексій ДОВГИЙ.
Із зб. «Зеніт» 1991 р.

Той, хто ситий, ремигає,
Хто голодний, ситих лає.
Що злітає, те гуде.
А хто їде — той не йде.
Хто чита — на вус мота.
А хто пише — не чита.
Залюбки і про байкую
Про коня і про Ягня
Навпростець і навмання.
Все це хтось чомусь друкує
Бо на світі так ведеться:
Де тоненько, там і рветься.
Кого чублять — той кричить,
Гвалтівник навчає жить.
Хто бере щось напрокат —
Не поверне річ назад.
І шепчу я: Пане Глібов,
Вам за позичку спасибо!
Щоб думки заглибити,
Змушений заглибити.
Знов захочем хліба —
Ще не раз розглибим!

Володимир СЕМЕНО.
Полтава.

Усьо чотко

КІНЕЦЬ СВІТУ

«Тьотя Мотя:— Боже!.. По-моему, прілічнеє бить ізнасілованной, неже́лі украінізірованной».

(М. Куліш. «Мина Мазайло»).

Колективізація, електрифікація, індустріалізація, меліорація. Вже мовчу за хімізацію, інфляцію та купонізацію. Та, виявляється, й це ще не все. Бо гряде новий наступ — українізація.

Цього лиха українське, але російськомовне населення, піддавшись неофіційним, але цілком авторитетним чуткам, панічно чекає, немов принаймні кінця світу. А буде, на їхню думку, це приблизно так...

Оскільки українізація відбуватиметься не одним наскоком, а поступово, то спершу вас просто будуть шантажувати. Приміром, ви можете раптом одержати телеграму провокаційного змісту: «Слава Україні!». Без підпису, звичайно. Згодом на ваше ім'я прийде невеличка бандероль. В ній — підручник «Українська мова» для учнів 5-го класу. І записка: «Далі буде».

Час від часу у вашій квартирі дзвонитиме телефон і голос на тому кінці дроту, чемно вибачившись, запитуватиме чистою українською мовою, котра година, яка картина демонструється в кінотеатрі напроти, скільки коштують нині кури, картопля і сливи на базарі.

З інтервалом у дві години щоночі знову турбуватиме телефон. Офіційним голосом з галицьким діалектом вам зачитуватимуть абзаци із Закону про мови.

Не виключені й провокації. Особливо небезпечно буде з'являтися на вулицях пізньої години. До речі, такі випадки вже мають місце. Одна моя знайома розповідала, що її подруга недавно стала жертвою такого нападу. Повертаючись пізно додому, вона не звернула особливої уваги на «Жигулі» з вимкненими фарами неподалік. І даремно. Звідти хутко вискочили троє кремезних молодиків і, як вона не оборонялася, затягли дівчину в машину. Привезли в непогано умебльовану і обставлену квартиру і... Протримали її там майже три години, змусивши напам'ять вивчити слова пісні «Ще не вмерла Україна» і вірш Тараса Шевченка, де є такі слова:

«...Учітесь, читайте,
І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь».

Ага. Аякже. Будеш тут цуратися. Довелося бідолашній виконати наказ. Коли відпустили, то попередили нещасну, що через місяць перевірять, як вона засвоїла урок. Також зобов'язали до того часу вивчити кілька пісень з репертуару хору імені Г. Вірьовки або ансамблю пісні й танцю «Льонок». На вибір. Та й це ще не все, бо через тиждень ота подруга моєї знайомої одержала анонімного листа. В ньому крім конкретних запитань щодо самопочуття й успіхів у вивченні української мови ставилася вимога в обов'язковому порядку виписати газету «За вільну Україну» і журнал «Дзвін». Що ж, 60 карбованців нині не гроші. Довелося підкоритися...

Ну, а далі, як і обіцялося в записці, було. Причому було ще гірше. Бо, прокинувшись одного чудового (втім, не поспішайте з таким висновком) дня, ви зрозумієте, що кінець світу, про неминучість якого вперто писалося в біблійських заповідях і пузатих наукових журналах, настав — почалась тотальна українізація. Що таке?

Оскільки Закон про пресу категорично забороняє засобам масової інформації пропагувати на всіх сторінках насилля і неймовірні страхіття, то не беруся порушувати законодавство й описувати цей процес. Скажу лише, що середньовічні провидці, котрі передбачали щось типу кінця світу, помилились не набагато. Так у всякому разі прийнято вважати серед уже згаданого населення.

Павло КУЩ.
Донецьк.

Наш телеклуб

БІДНЯКИ

Шановна телестудія!

Я і моя жінка дуже любимо дивитися телевізор, а особливо ті кіна, де багато серій. Приміром, сімнадцять серій про Штірліца, багато серій про рабиню Ізавру і про Катаню.

І от, нарешті, стали показувати багатосерійний фільм «Багаті також плачуть». Це — люкс кіно! Любо дивитися, як файно і культурно живуть люди в Мексиці, не викрикують, як наші варяги в кіно «гурра!» та «вперьод!» А яке повчальне це кіно! Моя Марунька (вчиться в п'ятому класі) вже бере приклад з тієї Маріганни і п'є зупу просто з миски. Мусить брати, бо на неї ложки нема (хіба вкраду в їдальні). І жінка бере приклад з неї — ходить в одному вбранні, бо на друге нема купонів. Тільки я не можу взяти прикладу з дона Луїса, бо немає в що кожен день так вбиратися — один костюм протираю от уже двадцять років.

Це я вас похвалив. А тепер тримайтеся, буду критикувати.

Нащо нам таке кіно, де навіть багачі плачуть? Мало нам ще цих трояків, купонів, черг? От був би я режисер, то зняв би кінокомедію за назвою «Бідняки також сміються» (хоч плакати хочеться). Я тут накидав приблизний сценарій.

Живе ніби сім'я робочих. Чоловік, дон (не знаю, що за дон, може, комбайн?), але дон Гаврило, жінка най буде Олена, син також Луїс і в них родичка Електросіта. Живуть собі, від зарплати до зарплати. Смішно, правда, але живуть. Не забудьте, що комедія — є комедія, хоч не хоч, а смійся. Донна Олена сидить вдома, бо звільнена за скороченням штатів. Син також безробітний, нудиться вдома.

І от священик місцевої церкви приводить їм з села дівку, яка сама не знає, як її називати: Марія чи Ганна. І її кличуть Маранна. Олена псикує й каже, що це Гаврилова байстрючка, бо він щороку їздив на село помагати колгоспові втрачати врожай і там нагуляв собі цю Маранну. Він каже, що на тих харчах, що в колгоспі давали шефам, не до молодиць...

І ніхто не знає, що в цієї дівки є мачуха, а в неї є хахаль, якого вона посилає до міста знайти Маранну, аби по-

Фейлетон

ТАЛОНИ... ДЛЯ «РАЮ»

Відмучивши свій земний строк, дід Гнат спокійно спочивав у райському садку всевишнього. А оце якось його ангела-хранителя покликали на якісь збори. І тієї ж миті із кущів вискочив нечистий.

— Привіт, Гнате, давно не бачились!

— Геть з очей, ти мені на землі набрид, — буркнув праведник.

— Гнате, давай миритись. Як кажуть, хто старе пом'яне... Є діло. У твоїх рідних Піддубцях з легкої руки секретаря конкому Ігоря Ярмолюка бі занарядили талони на цукор, поставили у чергу на самогонного апарата і ковбасу. Гайнемо отоваримось?

— Навіщо ж воно мені?

— А ми виміняємо на цукор... Тьху, заплівся язик, виміняємо на горілку.

— Грішно...

— Чого тобі тепер боятися, ти ж у раю. Тим паче, що твого ангелочка-опікуна довго не буде. Вони там на альтернативних засадах вибирають архангела. Бог їм порекомендував Гавриїла та Михаїла. То це буде тягнутися до зеле... віників...

...довго ще базікав неборака, аж поки Гнат таки не погодився. Ухопився за чортового хвоста і полетіли. Аж ось перед ними, наче на долоні, і Славутський район. Саме у цей час Гнат помітив, що з ...х небесних куточків мчать ...и «мертві душі». Аж не... чорне стало. Побачив Гнатове занепокоєння нечистий та й мовив:

— У район за такими ж талонами добираються всього-на-всього 569 душ. Для тебе вистачить. Он наш старший вже командує.

Й справді, перед збірною ватагою «мертвих душ», що прибували з усіх усюд, стояв з веслом сам Харон.

— Отож, хлопчики й дівчатка, — мовив грізно, — у Піддубецьку сільську Раду полетить разом з Гнатом 92 душі, у Полянську — 90, у Ве...правутинську — 78, в Улашанівську — 73, у Ганнопільську — 55. Там вас з оркестром зустрічатимуть секретарі виконкомів (ой які милі дівчата!) Лідія Калинюк, Ніна Клімчук, Любов Ліпська, Марічка Ярощук. Страх як вони люблять «мертві душі». Але застерігаю, у кожну сільську Раду летить саме така кількість душ, яку я зачитав, бо земляни можуть поскаржитися на недостовірність моєї бухгалтерії. Вже траплялися такі випадки і на вищому рівні. Тож дивіться мені, тютілька в тютільку...

Перекурили, склали плани, хто з ким питиме-гулятиме, і — в дорогу. Але ж чорти є чорти, вічно щось накрутять. Так і на цей раз сталося. Вгорі все спланували, а низи не поставили до відома, навіть сценарію не надіслали. А, отже, у сільських Радах пришельців, цебто «мертвих душ», не чекали і взагалі не хотіли бачити. Бо їхні талони земляни розподілили серед свого вузького кола. Одному мирянину — талони на цукор, іншому — на праску, третьому ще на якісь там витребеньки. Навіть талони на мило десь замилили.

Розгнівались «мертві душі», спіймали головного чорта за хвоста і давай бити. Такої наруги не зміг витримати капосний злий дух і у свою чергу підсунув свиню виконкомівцям — наслав на них комісію облстатуправління та оргвідділу облвиконкому. А ті не довго думали-гадали і виключили із звітності та обліку сільських Рад людей, що повмирали, виїхали хтозна куди і бог-зна коли. Якраз 569 душ.

За самоуправство Гната позбавили на сорок неділь ранкових пісень. А його шанованим дівчаткам-землячкам начальство подарувало по Гоголю. Щоб удосконалювалися.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницька область.

ТАКОЖ СМІЮТЬСЯ

дряпати їй лице. А все тому, що на Маранну в татового друга Пилипа є заповіт на триколісний ровер. Мачуха ж хоче подарувати ровера своєму коханцеві на іменини. Смішно, але не це, а те, що ровер колись коштував 15 рублів, а тепер — 315 купонів. Хоч стій, хоч падай!

Отакий приблизно сценарій, але на тисячу серій. Пару років показувати тричі на день: на сніданок, обід і вечерю. Люди вмирають від сміху, а не від голоду, бо взагалі забувають про їжу і трудне життя.

Не хочемо трагедій, давайте комедії, бо застрайкуємо!!.

Лист простого гуцула до друку подав

Василь БАБІЙ.

МІНПРИРОДИ:

ЗАМІСТЬ ЗАХИСТУ — НАСТУП!

Днями в Мінприроди України відбулося розширене засідання колегії. В ньому взяли участь члени постійної Комісії Верховної Ради з питань екології та раціонального природокористування, керівники обласних управлінь з охорони природи.

Міністр охорони навколишнього природного середовища Ю. Щербак проаналізував роботу міністерства в минулому році і доповів про основні напрями діяльності в наступному. Він розповів про структурні зміни, які відбулися після переформування колишнього Держкомприроди в міністерство, кадрову роботу, започаткування екологічних акцій, участь у розв'язанні правових проблем екології, проведення екологічного моніторингу, експертну діяльність міністерства, міжнародне співробітництво тощо. Сьогодні Мінприроди, за словами Ю. Щербака, нагадує будівельний майданчик, на якому завершують нульовий цикл. Результати роботи міністерства він визначив як «невтішні».

Не вдалося запровадити економічні важелі впливу в природоохоронній діяльності. Цьому, крім усього іншого, заважає ще й загальна економічна невизначеність. Задумана колись група оперативного реагування існує тільки на папері. Не отримують досі природоохоронці й належної допомоги від правоохоронців, через що не виконується вимога закону про невідворотність покарання. Занадто послужливо працівники міністерства сприйняли заборону зупиняти підприємства. Прикро, але значно погіршало природоохоронне будівництво. З тридцяти семи запланованих об'єктів введено тільки два. Інколи через тривале порушення правил експлуатації природоохоронних споруд виникає загроза аварій, яку керівники підприємств використовують фактично для шантажу, вимагаючи дозволу на протизаконні скиди шкідливих речовин у водойми...

Серед причин, які сприяли виникненню в роботі Мінприроди цих та інших негативних тенденцій, міністр відзначив такі об'єктивні чинники, як загальне погіршення трудової дисципліни в суспільстві, втрата стимулів до праці, розгубленість і невпевненість декотрих керівників у зв'язку з реорганізацією державних органів. Не відбувся також в Україні загальнодержавний поворот до проблеми виживання за умов екологічного лиха.

Ю. Щербак звернув увагу присутніх народних депутатів Верховної Ради України на те, що настав час оцінити хід впровадження Закону про охорону навколишнього природного середовища, адже його окремі статті досі не виконуються, а деякі й не можуть бути виконані. Слід також посилити вплив на формування бюджету з метою здійснення закладених у законі принципів. Доконечно потрібне «екологічне» узгодження законів, що їх приймають. Наприклад, існують істотні розбіжності в законах про охорону навколишнього природного середовища, про місцеві Ради і про місцеве самоврядування і про податкову систему...

Підбиваючи підсумки, Ю. Щербак сказав, що апарат міністерства не став стратегічним штабом управління навколишнім середовищем, а обласні управління не змогли посилити контрольну діяльність, через що нерідко доводилось задовольнятися роллю спостерігача і не вдалося перейти від глухого захисту до наступу на руйнівників природи. Втім, зауважив він, наступний рік повинен стати переломним саме в цьому напрямі.

Леонід ГАШИНЬ.

Фото Віктора **МЕДИНСЬКОГО.**

ВІД АТОМНОГО МОНСТРА

Чи потрібне нам власне радіаційне сховище!

Останнім часом виникли деякі складнощі з вивезенням з України відпрацьованого ядерного палива. Точку зору щодо цього висловлює перший заступник голови Держатомнагляду України Г. КОПЧИНСЬКИЙ.

— Ситуація, що склалась, відверто кажучи, дивує. Красноярцям, до яких ми вивозили паливо, потрібен цукор, комусь іншому, певне, потрібні теж якісь продукти. Але в самому підході до проблем такої небезпечної галузі, як атомна енергетика, не повинно бути й натяку на тиск. Однак, хоч би що там казали, дії красноярців мають характер певного тиску...

За цим стоять політичні мотиви, яких не хочу торкатися. Зазначу лише, що залежати від чиїхось побажань чи то симпатій не можна.

«Атомні» зв'язки з Росією давні й досить глибокі, і поривати їх не слід. Але в цілому проблему треба вирішувати серйозніше і глибше, а саме підготовкою міждержавної довгострокової угоди, яка б упорядковувала всі відносини в цій галузі. І турбуватися слід не тільки про відпрацьоване паливо, а й про свіже.

Україна — одна з найбільших ядерних держав світу, принаймні Європи, і за потенціалом, і за структурою ядерного комплексу (а це не тільки АЕС, але й видобуток урану тощо). Тому паливну проблему треба вирішувати з урахуванням далекої перспективи, раціонально з політичної та економічної точок зору і, безперечно, ядерної та радіаційної безпеки.

Якщо казати про економіку, то вже нині існують труднощі з отриманням з Росії органічного палива, в першу чергу — нафти. Уявіть собі, якщо Україна залишиться ще й без енергії, що виробляється на АЕС (теперішньої зими це 30—35 відсотків загального виробництва електроенергії). Може скластися ситуація, близька до кризової.

У політиці не легше. Мало кого турбує те, що 22 липня 1990 року Верховна Рада Росії прийняла постанову, якою доручила урядові розробити заходи для припинення з 1.01.91 року приймання на територію Росії з інших республік і держав усіх видів радіоактивних речовин. На щастя, цю постанову не було виконано. Але її ніхто не відміняв, і в будь-який час вона може «запрацювати».

Проблема відпрацьованого ядерного палива актуальна для всіх країн—членів колишнього РЕВ, окрім, мабуть, Німеччини.

Дуже активно шукає шляхи її вирішення, зокрема, Чехо-Словаччина. Чехи запросили американських і західноєвропейських фахівців і разом з ними розробляють заходи для тривалого зберігання відпрацьованого палива в спеціальних контейнерах на своїй території за так званим сухим методом. Через це вони позбудуться залежності від політичної кон'юнктури.

— Але це тільки тимчасовий захід?

— Звичайно. А надалі з допомогою знов-таки західних партнерів вони вирішуватимуть питання остаточної переробки палива й поховання відходів.

Об'єм пристанційних сховищ відпрацьованого палива такий, що енергоблоки наших АЕС можуть працювати ще півтора-два роки, а деякі й довше. Тобто маємо резерв часу, за який можна намітити якусь програму дій. Чеський шлях — це лише один з можливих варіантів.

Так, не виключено й варіант створення регіональних або національних сховищ відпрацьованого ядерного палива. Питання ядерної й радіаційної безпеки таких сховищ давно й добре вирішені, і тут немає жодних технічних чи наукових загадок. Такі сховища існують по всьому світі. Потрібні вони і нам. Але доконечно потрібні попередня ретельна підготовка, пошук відповідного місця, проведення екологічного, ядерного, радіаційного обгрунтування тощо. Час гаяти не можна.

Отож, намагаючись розумно домовитися з російськими партнерами, треба шукати й інші варіанти.

— Нещодавно з'явилися повідомлення про те, що за міжнародним договором про нерозповсюдження ядерної зброї країна—постачальник ядерного палива має забрати його після використання на АЕС...

— В гарантіях МАГАТЕ стосовно контролю й обліку ядерних матеріалів дійсно закладено такий принцип. Але це не аксіома. Головне — забезпечення надійного національного й міжнародного контролю. Якщо держава підписала договір про нерозповсюдження ядерної зброї і спроможна безпечно утримувати ядерні матеріали та забезпечувати невикористання їх у воєнних цілях, то країна—постачальник палива не зобов'язана його забирати.

Розмову вів Олексій БРЕУС, спеціальний кореспондент «Голосу України».

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:

Для довідок — 441-89-61

телефакс — 224-72-54

Відділ реклами — 441-89-44

Бухгалтерія — 441-84-00

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Тираж 337119.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311037.

1 2 3 4 5 6 7 8 9